SOK-yhtymä 2019

Tilinpäätös 1.1.–31.12.2019

SOK-yhtymän tilinpäätös 2019

Hallituksen toimintakertomus 3

Konsernitilinpäätös, IFRS 9
- Konsernin tuloslaskelma 9
- Konsernitase 10
- Konsernin rahavirtalaskelma 11
- Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista 12
- Konsernitilinpäätöksen liitetiedot:
  - Perustiedot 13
  - Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 13
  1. Segmentti-informaatio 20
  2. Liiketoiminnan muut tuotot 23
  3. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut 23
  4. Poistot ja arvonalentumiset 24
  5. Liiketoiminnan muut kulut 24
  6. Tilintarkastajan palkkiot 24
  7. Rahoitustuotot ja -kulut 25
  8. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät 25
  9. Tuloverot 26
  10. Aineelliset hyödykkeet 27
  11. Sijoituskiinteistöt 29
  12. Aineettomat hyödykkeet 30
  13. Liikearvon arvonalennustestaus 31
  14. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä 31
  15. Pitkäaikaiset rahoitusvarat 34
  16. Laskennalliset verot 34
  17. Vaihto-omaisuus 35
  18. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset 36
  19. Lyhytaikaiset korolliset saamiset 36
  20. Rahavarat 36
  21. Oma pääoma 37
  22. Korolliset velat 38
  23. Korottomat velat 39
  24. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot 40
  25. Varaukset 44
  26. Muut vuokrasopimukset 45
  27. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta 45
  28. Lähipiiritapahtumat 55
  29. Vastuusitoumukset 56
  30. Tytär- ja osakkuusyhtiöt 57
  31. Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat 58

SOK-yhtymän tunnusluvut 2014–2018 59

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS 61
- SOK:n tuloslaskelma 61
- SOK:n tase 62
- SOK:n rahoituslaskelma 63
- SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot 64

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä 73

Tilintarkastuskertomus 74

Hallintoneuvoston lausunto 76

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristön kehitys

Maailmantalouden megatrendit vaikuttavat Suomen talouteen. Maailmalta lähtenyt talouden epävarmuus katkaisi myös Suomen talouskasvun. Ennusteiden mukaan tulevien vuosien talouskasvu pysyttelee lähivuosina prosentin tuntumassa tai sen alapuolella. Vuoden 2019 talouskasvu tulee olemaan 1,5 % kotimaisen kulutuksen ansiosta. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu säästämisen palatessa normaalille tasolle. Työttömyys on alentunut hitaasti ja kehityksen odotetaan jatkuvan näin. Inflaation odotetaan olevan ensi vuonna 1,4 % ja hiukan kasvavan seuraavana vuonna. Korkotaso pysyy poikkeuksellisen matalana myös vuonna 2020, mikä osaltaan tukee taloutta.

Kaupan alan odotetaan kasvavan keskimäärin hitaasti, mutta vähittäiskaupan kehitys on muuta kauppaa parempaa ja sen osalta odotetaan lievää piristymistä. Mara (majoitus- ja ravitsemis) -toimialan kasvun odotetaan hidastuvan. Turismin kasvun ansiosta huoneenkäyttöaste ja hinnat ovat pysyneet investointeja tukevalla tasolla. Ravitsemispalvelujen liikevaihdon määrä on kasvanut Suomessa tasaisesti.

S-ryhmän kehitys 1.1.–31.12.2019

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti oli vuonna 2019 11 713 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 1,7 prosenttia.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain	**Milj. €**	**+/- % ed.v.**
Prisma*	3 563	+2,8
S-market	3 507	+1,3
Sale	695	+0,2
Alepa	394	+5,7
Herkku	85	-11,8
Muu marketkauppa	6	-1,4
Market-kauppa yhteensä*	8 249	+1,9
Rautakauppa	135	-0,3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 721	-0,5
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	290	-1,4
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	842	+3,1
Auto- ja autotarvikekauppa	437	+7,3
Muut	40	-7,9
S-ryhmä yhteensä*	**11 713**	**+1,7**

*Sisältää lähialueiden (Viro ja Pietari) vähittäismyynnin

S-ryhmässä oli joulukuun lopussa 1 854 toimipaikkaa, kun edellisen vuoden vastaavana ajankohtana niitä oli 1 841.

Alueosuuskauppojen lukumäärä oli vuoden 2019 lopussa 19 ja paikallisosuuskauppojen kuusi.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2019 aikana 71 233 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 425 167. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 341 miljoonaa euroa.

S-ryhmän investoinnit olivat 496 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 598 miljoonaa euroa.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 367 miljoonaa euroa voitollinen, kun tulos edellisenä vuonna oli 346 miljoonaa euroa. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 300 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 290 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 67 miljoonaa euroa voitollinen, kun se edellisenä vuonna oli 55 miljoonaa euroa.

Taloudellinen kehitys

SOK:n toiminta

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden ryhmä- ja konsernipalvelujen tuottamisesta S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämistoiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankinta- ja valikoimapalvelut.

Liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta market- sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Virossa ja Pietarissa.

SOK-yhtymän taloudellinen kehitys 1.1.–31.12.2019

SOK-yhtymän liikevaihto 1.1.–31.12.2019 oli 7 496,6 miljoonaa euroa, jossa on 2,6 prosenttia lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna.

SOK-yhtymän liikevoitto (IFRS) oli 102,2 miljoonaa euroa (60,7 milj. €). IFRS 16 standardin käyttöönotto siirsi osan vuokrakuluista liiketuloksen alapuolelle rahoituskuluihin, mikä paransi liiketulosta edellisvuoteen verrattuna. Liiketoiminnassa tapahtui myönteistä kehitystä niin Mara-toimialalla kuin Marketkaupassakin. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta oli 4,4 prosenttia (4,6 %) eli 326,3 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat seuraavat tunnusluvut.

SOK-yhtymä	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Liikevaihto, milj. €	7 496,6	7 303,5	7 063,6
Liikevoitto, milj. €	102,2	60,7	5,9
Liikevoitto, %	1,4	0,8	0,1
Oman pääoman tuotto, %	9,9	7,5	0,3
Omavaraisuusaste, %	24,0	38,4	36,5

SOK-yhtymän operatiivinen tulos

Operatiivisella tuloksella seurataan operatiivisen liiketoiminnan tulosta rahoituserien jälkeen ilman kertaluonteisia eriä ja IFRS-eriä. Operatiivisen tuloksen positiivinen kehitys johtuu Marketkaupan sekä Matkailu- ja ravitsemiskaupan liiketoiminnan tuloksen vahvistumisesta ja yleisestä toiminnan tehostamisesta.

SOK-yhtymä	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Operatiivinen tulos, milj. €	71,4	59,4	41,5

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos liiketoiminta-alueittain (segmenteittäin)

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos on jaettu operatiivisen seurannan mukaisiin kauppatoiminnan liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi operatiivisesti seurataan pankkitoiminnan liiketulosta.

	Liikevaihto Milj. €	+/- % ed. v.	Operatiivinen liiketulos Milj. €	Muutos Milj. €
Marketkauppa	276,1	-7,6	-4,1	+2,2
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	281,1	+10,9	+33,0	+0,4
Hankinta- ja palvelutoiminta	7 063,9	+271,9	+17,2	+5,2
Kiinteistöliiketoiminta	84,2	-0,9	+17,2	-0,6
Pankkitoiminnan tulos			+9,1*	+5,3
Sisäiset eliminoinnit ja muut	-208,6	-77,3	-5,6	-4,5
SOK-yhtymä yhteensä	**7 496,6**	**+196,9**	**+66,8**	**+7,9**

*S-Pankin osakkuusyhtiötulos on tulos verojen jälkeen.

Rahoitus

IFRS 16:n käyttöönotto 1.1.2019 on lisännyt SOK-yhtymän korollisia velkoja merkittävästi. SOK:n rahoitussopimuksiin liittyvien taloudellisten kovenanttien laskentakaavoja on tästä johtuen muutettu alkuvuoden aikana. Taloudellisina kovenantteina käytetään kaikissa rahoituslimiittisopimuksissa ilman vuokraoikeusvelkoja laskettavaa omavaraisuusastetta ja käyttökate/nettokorot -tunnuslukua. Lisäksi vuokraoikeusvelkojen enimmäismäärä on rajoitettu. Suluissa olevat vertailutiedot edelliseltä vuodelta ovat ilman IFRS 16 -standardin vaikutuksia.

SOK-yhtymän rahoitustilanne on ollut hyvä koko tilikauden ajan. Konsernin korolliset nettovelat olivat vuoden lopussa 972,2 miljoonaa euroa (-0,8 milj. €) ja velkaantumisaste (gearing) 146,6 prosenttia (-0,1 %). SOK-yhtymän omavaraisuusaste oli 24,0 prosenttia (38,4 %).

SOK-yhtymällä oli joulukuun lopussa likvidejä varoja 206,6 miljoonaa euroa (172,6 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käyttämättömänä 100,0 miljoonan euron (100,0 milj.€) määräiset pitkäaikaiset sitovat luottolimiitit sekä 57,0 miljoonan euron (57,0 milj. €) määräiset tililimiitit.

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat eli investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 73,2 miljoonaa euroa (113,2 milj. €). Merkittävät investoinnit liittyivät tietojärjestelmiin, kiinteistöihin sekä matkailu- ja ravitsemiskaupan yksiköihin.

Pysyvien vastaavien realisoinnit katsauskaudella olivat 1,0 miljoonaa euroa (23,0 milj. €).

Henkilöstö

Tilikauden aikana SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä (aktiiviset työsuhteet) oli 5 974 (2018: 5 467, 2017: 5 411).

SOK-yhtymän aktiivisessa työsuhteessa oleva henkilömäärä oli vuoden 2019 lopussa 6 505, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 669 (25 %) ja tytäryhtiöiden 4 836 henkilöä (75 %). Henkilöstöstä työskenteli ulkomailla yhteensä 2 155 henkilöä (33 %).

Henkilömäärä kasvoi edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 305 henkilöllä (4,9 %).

Liiketoiminta-alueiden kehitys

Marketkauppa

Marketkauppa käsittää Virossa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa on toiminnassa kuusi Prismaa Tallinnassa sekä kaksi yksikköä Tartossa ja yksi Narvassa. Pietarissa on toiminnassa 15 Prismaa. Tallinnassa avattiin yksi ja Pietarissa kaksi uutta yksikköä.

Marketkaupan liikevaihto oli 276 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 3 prosenttia. Ero johtui pääosin Pietarissa vuonna 2018 lopetetuista yksiköistä. Marketkaupan liiketulos oli edellisvuotta huomattavasti paremmalla tasolla. Marketkaupan investoinnit olivat 4,8 miljoonaa euroa, joista valtaosa oli uusien yksiköiden kalustoinvestointeja.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa vuonna 2019 harjoittivat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Matkailun globaali kasvu jatkui vuoden 2019 aikana, mikä näkyi kysynnän positiivisena kehityksenä kaikilla markkina-alueilla. Myös ravitsemiskaupan kasvu jatkui positiivisen taloudellisen tilanteen tukemana.

SOK Hotelliliiketoiminnan liikevaihto oli yhteensä 281,1 milj. euroa, kasvaen 4,0 prosenttia edellisvuodesta. Liiketulos oli 33,1 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 1,5 prosenttia.

Sokotel Oy:n liikevaihto vuonna 2019 oli 230,9 miljoonaa euroa, kasvaen edellisvuodesta 4,3 prosenttia. Sokotel Oy:n liiketulos parani 2,7 prosenttia edellisvuoteen nähden, pääosin majoitus- ja kokouskaupan hyvän liikevaihtokehityksen sekä ravintolakaupan vahvan kuluhallinnan ansiosta.

Tallinnassa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan AS Sokotelin liikevaihto oli 19,0 miljoonaa euroa, kasvaen 0,8 prosenttia edellisvuodesta. AS Sokotelin liiketulos heikkeni edellisestä vuodesta. Liiketuloksen heikkenemiseen vaikuttivat tarjonnan kasvu sekä majoitus- että ravintolakaupassa, ja yleisesti kasvanut kustannustaso.

Pietarissa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan OOO Sokotelin liikevaihto oli 31,2 miljoonaa euroa, kasvaen edellisvuodesta 4,3 prosenttia. Paikallisessa valuutassa liikevaihto kasvoi 1,6 prosenttia. OOO Sokotelin euromääräinen liiketulos oli hieman edellistä vuotta parempi liikevaihdon kasvun myötä.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan investoinnit olivat vuonna 2019 yhteensä 18,6 miljoonaa euroa. Näistä Suomeen tehtiin 18,2 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin hotelliyksiköiden uudistuksista sekä uudesta Original Sokos Hotel Triplasta.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Hankinta- ja palvelutoiminta koostuu SOK:n hankintatoiminnan tuottamista päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintapalveluista, Inex Partners Oy:n tuottamista logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n hotelli-, ravintola- ja catering-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista, S-Herkkukeittiön Food Market Herkuille tuottamista valmis- ja tuoreruokatuotteiden valmistuksesta sekä SOK-yhtymän pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista. S-ryhmän yksiköille tuotetuista muista palveluista syntyvä liikevaihto koostuu muun muassa ketjumaksuista sekä hallintopalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihto oli 7 063,9 miljoonaa euroa. Liikevaihdon kasvu johtui pääosin SOK:n hankintatoiminnan kasvusta. Merkittävimmät liiketuloksen parantumiseen vaikuttaneet tekijät olivat tuloksen parantuminen rahanlaskentapalveluita S-ryhmälle tarjoavassa Reila Palvelut Oy:ssa sekä tappiollisten toimintojen lopettamisista.

Hankinta- ja palvelutoiminnan vuoden 2019 investoinnit olivat yhteensä 30,6 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin tietojärjestelmähankinnoista.

Kiinteistöliiketoiminta

Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto koostuu SOK-yhtymän kiinteistöomistuksien vuokra- ja kiinteistöpalvelutuotoista. Liikevaihto oli 84,2 miljoonaa euroa ollen edellisvuoden tasolla. Kiinteistöliiketoiminnan liiketulos oli voitollinen.

Kiinteistöliiketoiminnan vuoden 2019 investoinnit olivat 13,6 miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat pääosin Koy Valtakulmaan ja polttonesteterminaaliin.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankin taseen kasvu jatkui vahvana. Talletuskanta kasvoi edellisvuoden lopusta 2,0 prosenttia ja oli vuoden lopussa 5,9 miljardia euroa (5,8 mrd. €). Antolainaus kasvoi 14,2 prosenttia päätyen vuoden lopussa 4,8 miljardiin euroon (4,2 mrd. €). S-Pankki-konsernin vakavaraisuus oli 16,3 prosenttia (16,8 %). S-Pankki-konsernin liiketulos oli vuoden lopussa 29,0 miljoonaa euroa (17,1 milj. €). S-Pankin koko vuoden tulos on raportoitu nyt ensimmäistä kertaa IFRS-standardien mukaisesti. SOK-yhtymän omistusosuutta (37,5 %) vastaava IFRS-oikaistu osuus tilikauden tuloksesta oli 9,1 miljoonaa euroa.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade -konsernin liikevaihto tilikaudella 2019 oli noin 5 461 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edellisvuodesta 0,3 prosenttia johtuen öljyn maailmanmarkkinahinnan laskusta.

Konsernin harjoittaman liiketoiminnan volyymi on pysynyt edellisen vuoden tasolla. SOK:n omistusosuus North European Oil Trade Oy:stä on 50,77 prosenttia. Osakassopimukseen perustuvan yhteisen määräysvallan johdosta yhtiö käsitellään yhteisyrityksenä pääomaosuusmenetelmällä.

S-Pankin ja North European Oil Trade Oy:n lisäksi muita SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyrityksiä ovat muun muassa Raisiossa sijaitseva Kauppakeskus Mylly Oy sekä yhteispohjoismainen hankintayhteenliittymä Coop Trading A/S.

Kaikkien osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlaskettu tulosvaikutus SOK-yhtymälle oli 14,6 miljoonaa euroa (7,3 milj. €).

Konsernirakenteen muutokset

Suomen Spar Oy fuusioitiin SOK:aan maaliskuussa.

SOK osti kesäkuussa Fashion Retail Oy:n loput osakkeet HOK-Elannolta. SOK Fashion Retail fuusioitiin joulukuussa emoyhtiöön. Joulukuussa fuusioitiin myös S-verkkopalvelut Oy emoyhtiöön.

Elokuussa purettiin yhtiö RBRP Holding bv.

Hallinto ja tulevaisuuden näkymät

Hallinto ja hallinnossa tapahtuneet muutokset

SOK:n hallituksen puheenjohtajana toimii Taavi Heikkilä. Pääjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat toimitusjohtaja Hannu Krook, toimitusjohtaja Kim Biskop, toimitusjohtaja Juha Kivelä, toimitusjohtaja Veli-Matti Liimatainen, toimitusjohtaja Olli Vormisto ja uusina jäseninä toimitusjohtaja Kimmo Simberg, professori Rita Järventie-Thesleff sekä toimitusjohtaja Nermin Hairedin. Hallituksen varapuheenjohtajana toimii Hannu Krook.

SOK:n hallintoneuvostoon valittiin huhtikuussa 2019 uudelleen puheenjohtajaksi teologian tohtori Matti Pikkarainen ja 1. varapuheenjohtajaksi asianajaja Timo Santavuo ja uudeksi 2. varapuheenjohtajaksi toimitusjohtaja Tapio Kankaanpää.

Tilintarkastajana on tilikaudella toiminut KHT tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Jukka Rajala.

SOK:n pääjohtajan apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa on SOK:n konsernijohtoryhmä. Konsernijohtoryhmään kuuluvat S-ryhmän liiketoimintojen ketjuohjauksesta, hankinnasta ja logistiikasta vastaava kenttäjohtaja, pääjohtajan sijainen Arttu Laine, taloudesta ja rahoituksesta vastaava johtaja, CFO Jorma Vehviläinen, henkilöstötoiminnoista vastaava johtaja Susa Nikula, IT- ja strategiatoiminnoista vastaava johtaja Sebastian Nyström, SOK:n liiketoiminnoista vastaava johtaja Jari Annala ja asiakkuudesta, viestinnästä ja digitaalisista palveluista vastaava johtaja Veli-Pekka Ääri. Konsernijohtoryhmän sihteerinä toimii lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

S-ryhmässä on SOK:n hallituksen vahvistamat riskienhallintaperiaatteet sekä SOK-yhtymän riskienhallintapolitiikka. Riskienhallintapolitiikassa kuvataan konsernin riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet, keskeiset toteutustavat ja vastuut. SOK-yhtymässä riskienhallinta on kokonaisvaltaista, huomioiden sekä strategiset että operatiiviset riskit. Riskienhallinta on jatkuvaa ja sitä toteutetaan johtamisprosessin kaikissa osissa. Riskienhallinnan menettelytapojen avulla SOK ja sen tytäryhtiöt pyrkivät ennakoimaan ja hallitsemaan tavoitteidensa saavuttamiseen vaikuttavia riskitekijöitä sekä hyödyntämään riskeihin liittyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan toteuttamisessa.

S-ryhmän strategisia riskejä tarkastellaan vuosittain lyhyellä (3 v.) ja pitkällä (10 v.) aikajänteellä SOK:n konsernijohtoryhmän toimesta ja SOK:n hallitus vahvistaa ne. Merkittävimmät S-ryhmän lyhyen aikavälin riskit ja epävarmuustekijät liittyvät

päivittäistavarakaupan kilpailukyvyn sekä käyttötavarakaupan tuloksellisuuden varmistamiseen kaupan alan muutoksessa sekä kiristyvässä kilpailutilanteessa. Digitaalisuus ja jatkuva uudistuminen ovat edellytyksiä menestymiselle. S-ryhmässä on meneillään useita kehityshankkeita liittyen mm. toiminnanohjaukseen, logistiikkaan ja laadun kehittämiseen. Näiden onnistuneella toteutuksella varmistetaan arvoketjun tehokkuus ja asiakkaidemme tyytyväisyys tulevaisuudessa.

Pitkällä aikavälillä merkittävimmät riskit liittyvät S-ryhmän näkökulmasta keskeisten muutosvoimien toteutumiseen, joita ovat teknologinen kehitys, polarisaatio, kilpailuympäristön globalisoituminen, kulutustottumusten muuttuminen sekä palvelujen ja vastuullisuuden korostuminen, ilmastonmuutos sekä sääntelyn ja poliittisen vaikuttamisen muutokset Suomessa tai kansainvälisesti. Näihin muutoksiin reagoinnissa ja mahdollisuuksien hyödyntämisessä onnistuminen on keskeistä S-ryhmän tulevaisuuden kilpailukyvyn varmistamiseksi.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistama talous- ja rahoituspolitiikka, jossa määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät vastuullisuusriskit on tunnistettu ja analysoitu liiketoiminta-alueittain. Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman rakentamisen yhteydessä on tunnistettu olennaiset vastuullisuusteemat ja niihin liittyvät riskit ja mahdollisuudet sekä niiden merkitys liiketoiminnalle. Riskejä tarkastellaan sääntelyn, fyysisen toimintaympäristön, kuluttajakäyttäytymisen muutosten ja maineriskien näkökulmasta. Merkittävimmät ihmisoikeusriskit ovat globaaleissa hankintaketjuissa tapahtuvat ihmisoikeusloukkaukset sekä mahdolliset puutteet eettisissä toimintavoissa ja läpinäkyvyydessä. Ympäristön kannalta merkittävimmät riskit liittyvät ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä omassa toiminnassa että hankintaketjussa. S-ryhmässä on tunnistettu ilmastoriskit, joilla voi toteutuessaan olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia ryhmän toimintaan. Riskeihin vastataan S-ryhmän vastuullisuusohjelman tavoitteilla ja teoilla.

Vastuullisuus

Vastuullisuus koskee S-ryhmässä kaikkia liiketoiminta-alueita ja vastuullisuutta johdetaan ryhmätasoisesti yhdessä liiketoiminta-johdon kanssa. S-ryhmä-tasoisesta vastuullisuuden strategisesta kehittämisestä, ohjauksesta ja raportoinnista vastaa SOK Vastuullisuus -yksikkö. Yksikkö toimii osana SOK Kenttäryhmää, johon kuuluvat kaikki S-ryhmän liiketoiminta-alueet sekä hankinta- ja logistiikkayhtiöt.

Vuonna 2019 jatkettiin S-ryhmän Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman toimeenpanoa. Ohjelmassa on neljä teemaa: yhteiskunnan hyväksi, ilmastonmuutos ja kiertotalous, eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet sekä hyvinvointi ja terveys. Ohjelman sisältö koostuu sadasta vastuullisuusteosta.

S-ryhmä on sitoutunut yhteiskunnan kannalta merkittävän kansallisen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen "Suomi, jonka haluamme 2050" tavoitteiden edistämiseen usealla eri sitoumuksella. Suomen Kestävän kehityksen toimikunta palkitsi toukokuussa S-ryhmän vuoden vaikuttavimpana kestävän kehityksen toimijana Suomessa.

S-ryhmä on sitoutunut tieteeseen pohjautuviin päästövähennystavoitteisiin oman toiminnan osalta ja kutsunut myös tavarantoimittajansa ja asiakkaansa mukaan ilmastotalkoisiin Iso juttu -ilmastokampanjassaan. Ryhmän tavoitteena on vähentää ilmastopäästöjään 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2015 tasosta. Lisäksi tavoitteena on vähentää yhdessä kumppaneiden kanssa miljoona tonnia päästöjä vuoteen 2030 mennessä ja kannustaa suurimpia tavaran- ja palvelutoimittajia asettamaan omat päästövähennystavoitteet. Kansainvälisessä Carbon Disclosure Project -ilmastoarvioinnissa S-ryhmä sai edelläkävijän arvosanan A-.

S-ryhmä on kansainvälisen kaupan kehittämiseen keskittyvän amfori-järjestön jäsen. S-ryhmä on myös mukana järjestöjen ja yritysten yhteisessä #ykkösketjuun-kampanjassa, jonka tavoitteena on saada seuraavaan hallitusohjelmaan kirjaus laista ihmisoikeuksia koskevasta huolellisuusvelvoitteesta.

Vuonna 2019 S-ryhmän ketjut menestyivät jälleen hyvin Pohjoismaiden laajimmassa kestävän kehityksen bränditutkimuksessa (Sustainable Brand Index). Suomalaiskuluttajat arvioivat Prisman, Sokos Hotellit ja S-Pankin omien toimialojensa vastuullisimmiksi toimijoiksi.

S-ryhmän vastuullisuustyön tuloksia ja tavoitteita kuvataan tarkemmin maaliskuussa 2020 julkaistavassa vuosi- ja vastuullisuuskatsauksessa, jonka voi lukea osoitteessa www.s-ryhma.fi.

Alkavan vuoden näkymät

Maailman ja Suomen talous on ohittanut suhdannehuippunsa. Kun viennin kasvu heikkenee, talouden kasvu jää yksityisen kulutuksen varaan. Työllisyyden odotettu lievä parantuminen ansiotason nousun kanssa tukee kaupan myynnin kehitystä. Kuluttajien luottamus on pysynyt ennallaan, mikä tukee yksityisen kulutuksen pysymistä ennallaan. Jännitteet maailmalla voivat kuitenkin heilauttaa Suomen sekä maailman talouden laskusuuntaan.

SOK-yhtymän tuloksen odotetaan pysyvän kuluneen vuoden tasolla. Hankinta-ja palvelutoiminnan tuloksen odotetaan kehittyvän maltillisesti. Matkailukaupan kokonaiskysynnän odotetaan jatkuvan edelleen hyvänä, mutta kotimaan kilpailutilanne kiristynee kasvavan kapasiteetin myötä. Kokonaisuudessaan matkailuja ravitsemiskaupan tuloksen odotetaan kuitenkin pysyvän lähellä edellisvuoden tasoa. Marketkaupassa toiminnan laajentuminen jatkuu, kun Virossa ja Pietarissa on tarkoitus avata uusia yksiköitä kuluvana vuonna. Marketkaupan tuloksen odotetaan pysyvät 2019 vuoden tasolla.

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä

SOK:n jakokelpoinen ylijäämä on 605 826 668,94 euroa (tilikauden ylijäämä 50 813 014,55 euroa). Hallitus esittää, että osuuspääoman korkoa maksetaan 30 209 422,01 euroa ja hallintoneuvoston käyttörahastoon siirretään 45 000,00 euroa.

SOK:n taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. SOK:n maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan SOK:n maksukykyä.

Helsingissä 6.2.2020

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA
Hallitus

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Liikevaihto		7 496,6	7 303,5
Liiketoiminnan muut tuotot	2	3,1	2,6
Materiaalit ja palvelut		-6 686,2	-6 548,9
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	3	-273,6	-253,2
Poistot ja arvonalentumiset	4	-168,9	-61,2
Liiketoiminnan muut kulut	5	-281,4	-389,0
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	14	12,5	6,9
Liikevoitto (-tappio)		**102,2**	**60,7**
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	7	-37,0	-5,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	14	2,0	0,4
Tulos ennen veroja		**67,2**	**55,4**
Tuloverot (+/-)	9	-1,9	-6,7
Tilikauden tulos		**65,4**	**48,7**
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		65,4	50,3
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		0,0	-1,5
		65,4	48,7

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liitetieto	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Tilikauden tulos		65,4	48,7
Muut laajan tuloksen erät:			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Muuntoerot		7,9	-9,5
Kurssierot nettoinvestoinneiksi luokitelluista lainoista ulkomaisiin yksiköihin		0,7	-0,6
Rahavirran suojaukset		-0,3	-0,1
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät		0,8	-3,1
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		9,2	-13,3
Tilikauden laaja tulos		74,5	35,4
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		74,5	36,9
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		0,0	-1,5
		74,5	35,4

Konsernitase, IFRS

Milj. €	Viite	31.12.2019	31.12.2018
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	10	1 338,6	353,4
Sijoituskiinteistöt	11	22,8	24,1
Aineettomat hyödykkeet	12	102,9	82,7
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	14	205,0	196,6
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	15	73,1	72,4
Laskennalliset verosaamiset	16	26,8	18,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä		**1 769,2**	**747,2**
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	17	205,0	160,8
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	18	601,4	650,0
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	19	34,0	0,0
Rahavarat	20	**172,6**	**172,4**
Lyhytaikaiset varat yhteensä		1 013,1	983,1
Varat yhteensä		**2 782,3**	**1 730,3**
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osuuspääoma	21	172,0	172,0
Sidotut rahastot	21	16,4	15,9
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		29,4	21,5
Kertyneet voittovarat		444,5	450,9
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		**662,3**	**660,3**
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		**0,8**	**0,4**
Oma pääoma yhteensä		**663,1**	**660,7**
Pitkäaikaiset velat			
Pitkäaikaiset korolliset velat	22	1 061,1	137,2
Pitkäaikaiset korottomat velat	23	39,2	36,3
Varaukset	25	6,4	6,8
Laskennalliset verovelat	16	10,0	12,1
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		**1 116,7**	**192,3**
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	22	117,7	38,3
Lyhytaikaiset korottomat velat	23	157,4	144,9
Ostovelat	23	726,8	693,3
Varaukset	25	0,6	0,6
Tilikauden verovelka		0,0	0,1
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		**1 002,5**	**877,3**
Oma pääoma ja velat yhteensä		**2 782,3**	**1 730,3**

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto/viite	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
LIIKETOIMINTA			
Jatkuvien toimintojen liiketulos		102,2	60,7
Oikaisut liiketulokseen	(A)	162,1	26,9
Käyttöpääoman muutos	(B)	40,3	36,8
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		**304,7**	**124,5**
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	18	-34,3	0,3
Muut rahoituskulut	7	-0,1	0,0
Muut rahoitustuotot	7	0,3	0,2
Saadut osingot liiketoiminnasta	7	0,9	0,1
Maksetut välittömät verot	9	-2,2	-1,6
Liiketoiminnan rahavirta		**269,3**	**123,5**
INVESTOINNIT			
Hankitut tytäryhtiöt vähennettynä hankintahetken rahavaroilla			-47,0
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla			14,3
Investoinnit muihin osakkeisiin ja osuuksiin	14,15		-15,1
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	10	-48,5	-26,6
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	12	-24,7	-18,6
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	10,12	1,0	8,1
Saadut osingot investoinneista	7	3,3	1,7
Investointien rahavirta		-69,0	-83,1
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	22		-1,5
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	22	-183,8	-4,5
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	15		30,2
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	19		0,0
Maksetut korot	7	-3,0	-2,9
Saadut korot	7	6,6	2,5
Osuuspääoman lisäys	21		0,0
Maksetut osuuspääoman korot		-27,5	-16,6
Muu oman pääoman muutos	21	7,8	4,3
Rahoituksen rahavirta		**-200,0**	**11,5**
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		**0,3**	**51,9**
Rahavarat tilikauden alussa	20	**172,4**	**120,8**
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		**0,0**	**-0,3**
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		**0,3**	**51,9**
Rahavarat tilikauden lopussa	20	**172,6**	**172,4**
Oikaisut liikevoittoon	(A)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-1,2	1,1
Poistot ja arvonalentumiset		168,9	61,2
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-5,6	-35,3
		162,1	26,9
Käyttöpääoman muutos	(B)		
Liikesaamisten muutos		44,0	5,0
Vaihto-omaisuuden muutos		-44,3	31,8
Korottomien velkojen muutos		40,6	0,0
		40,3	36,8

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

	Emo-osuuskunnan omistajille kuuluva oma pääoma								
Milj. €	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut sidotut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	**Oma pääoma yhteensä**
Oma pääoma									
01/01/2018	172,0	2,9	18,5	4,4	-13,4	446,5	631,0	2,0	633,0
Kauden laaja tulos		-5,6			-7,8	50,3	36,9	-1,5	35,4
Osuuspääoman lisäys	0,0			17,1		-12,8	4,3		4,3
Osuusmaksun korot						-16,6	-16,6		-16,6
Muut muutokset			0,0			4,6	4,6	0,0	4,5
31/12/2018	**172,0**	**-2,7**	**18,5**	**21,5**	**-21,2**	**472,1**	**660,3**	**0,4**	**660,7**
Laatimisperiaatteen muutos IFRS 16 [1)]						**-50,5**	**-50,5**		**-50,5**
01/01/2019	172,0	-2,7	18,5	21,5	-21,2	421,6	609,8	0,4	610,2
Kauden laaja tulos		0,5			8,6	65,4	74,5	0,0	74,5
Osuusmaksun korot						-27,5	-27,5		-27,5
Muut muutokset			0,0	7,9		-2,3	5,6	0,4	6,0
31/12/2019	**172,0**	**-2,2**	**18,5**	**29,4**	**-12,5**	**457,1**	**662,3**	**0,8**	**663,1**

1) Konserni on ottanut käyttöön IFRS 16 Vuokrasopimuksista -standardin noudattaen takautuvaa soveltamista.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Perustiedot

SOK-konsernista käytetään SOK:n sääntöjen mukaan nimeä SOK-yhtymä. SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki.

SOK:n tarkoituksena on luoda kilpailuetua S-ryhmän liiketoiminnalle. SOK toteuttaa toimintansa tarkoitusta kehittämällä ja ohjaamalla S-ryhmän strategioita, arvoketjua ja ketjutoimintaa yhteistyössä osuuskauppojen kanssa. SOK tuottaa S-ryhmän tarvitsemat yhteiset, kilpailukykyä lisäävät palvelut sekä harjoittaa S-ryhmän tarjonnalle synergiaa ja taloudellista lisäarvoa tuottavaa, kannattavasti kasvavaa liiketoimintaa kotimaassa ja lähialueilla.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta https://www.s-ryhma.fi.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2019 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksyttyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina ja ne perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla olevissa laadintaperiaatteissa ole muuta kerrottu.

Kaikki tilinpäätöstaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

Tilikaudella 2019 sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

1.1.2019 alkaen SOK-yhtymässä on otettu käyttöön uusi standardi IFRS 16 Vuokrasopimukset. Standardi on otettu käyttöön käyttäen takautuvaa soveltamista ja kirjattu kumulatiivinen vaikutus kertyneisiin voittovaroihin standardin käyttöönottohetkellä. Koska IFRS 16 käyttöönoton yhteydessä vertailukauden 2018 tietoja ei oikaistu, eivät tilikauden 2019 tuloslaskelma ja tase ole erityisesti liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvien vuokrakulujen, rahoituskulujen, pitkäaikaisin varoihin sisältyvien aineellisten hyödykkeiden sekä korollisten velkojen osalta vertailukelpoisia.

Johtuen vuokrasopimusten taseeseen merkitsemisestä ovat taseen pitkäaikaiset varat kasvaneet 985 miljoonaa euroa ja korolliset velat kasvaneet 924 miljoonaa euroa verrattuna tilanteeseen per 31.12.2018. Vastaavasti johtuen vuokrakulujen jakautumisesta poistoihin ja korkokuluihin on standardin käyttöönotto parantanut liikevoittoa mutta lisännyt rahoituskuluja. Katsastuskauden tulokseen standardin käyttöönoton vaikutus oli -5 miljoonaa euroa. Tunnuslukujen osalta standardi on heikentänyt sekä sijoitetun pääoman tuottoprosenttia, Gearing-prosenttia että omavaraisuusastetta. Oman pääoman tuottoprosenttiin standardin käyttöönotolla ei ole ollut olennaista vaikutusta. Konsernin rahavirtalaskelman osalta IFRS 16 parantaa liiketoiminnan rahavirtaa ja heikentää rahoituksen rahavirtaa. Rahavarojen nettomuutokseen IFRS 16:lla ei ole merkitystä.

Euromääräisesti suurin osa vuokrajärjestelyistä liittyy kiinteistöihin. SOK-yhtymä hyödyntää IFRS 16:n helpotusta olla kirjaamatta käyttöoikeusomaisuuserää ja vastaavaa vuokrasopimusvelkaa sellaisista omaisuuseristä, joiden vuokra-aika on 12 kuukautta tai vähemmän, tai jotka ovat arvoltaan vähäisiä.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan.

Keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, liittyvät tasolle kolme luokiteltavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen, arvonalentumistestaukseen sekä laskennallisiin verosaamisiin ja varauksiin.

Merkittävissä yritysjärjestelyissä konserni käyttää ulkopuolista neuvonantajaa arvioitaessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypiä arvoja, ja niiden arvostuksen osalta on tehty vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin.

Arvioita käytetään myös arvonalennustestauksissa, joissa testattavan liiketoimintakokonaisuuden liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuneilla menoilla.

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen liittyviä oletuksia ja keskeisiä epävarmuustekijöitä on kuvattu liitetiedossa 24. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot. Vuokrasopimusten

esittämistä on kuvattu erityisesti liitetiedossa 10. Aineelliset hyödykkeet ja 22. Korolliset velat. Laskennallisista veroista ja varauksista annetaan lisätietoja liitetiedoissa 16. Laskennalliset verot ja 25. Varaukset.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emo-osuuskunnan lisäksi kaikki ne tytäryhtiöt, joissa emo-osuuskunnalla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on oikeus määrätä yrityksen talouden ja toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Suomen lisäksi tytäryhtiöitä oli tilikauden aikana Venäjällä ja Virossa.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintamenetelmää, jonka mukaan hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypiin arvoihin hankintahetkellä. Liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan pääoman menoja, on kirjattu kuluksi.

Yhteisyritykset, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta ja osakkuusyritykset, joissa konsernin omistusosuus äänimäärästä on 20–50 prosenttia ja joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, on yhdistelty pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus yhteisyritysten ja osakkuusryritysten muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole velvoitteita osakkuus- tai yhteisyrityksiin liittyen. Sijoitustarkoituksessa hankitun osakkuus- tai yhteisyrityksen tulososuus on esitetty liikevoiton alapuolella ennen rahoitustuottoja ja -kuluja. Konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos on sitä vastoin esitetty ennen liikevoittoa.

Tilivuoden aikana hankitut tai perustetut yhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen hankinta- tai perustamisajankohdasta alkaen. Myydyt tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siihen saakka, jolloin määräysvalta, yhteinen määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa. Omistusosuuden muutokset tytäryrityksessä, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevina liiketoimina.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Tilikauden voitto tai tappio sekä tilikauden laaja tulos on jaettu emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille. Määräysvallattomien omistajien osuus on esitetty omana eränään konsernin omassa pääomassa.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt yhdistellään (ne varat ja velat, joista osakas vastaa) yhteisenä toimintona omistusosuuden mukaisesti rivi riviltä.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emo-osuuskunnan toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät on muutettu euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin liikevoiton yläpuolelle. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Ulkomaisten konserniyritysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on käsitelty alun perin kunkin yrityksen toimintaympäristön valuutassa. Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän valuuttakurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien ja muun laajan tuloksen erien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän mukaan samoin kuin kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden hankintamenon eliminoinnista ja oman pääoman osalta, on kirjattu omana eränään muihin laajan tuloksen eriin. Kun ulkomainen tytär-, osakkuus- tai yhteisyritys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tulosvaikutteisesti myyntivoiton tai -tappion osaksi.

Ulkomaisille tytäryhtiöille myönnettyjen lainojen kurssierot on käsitelty muun laajan tuloksen erissä siltä osin, kun niiden takaisinmaksu ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvaroja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset rahoitusvarat, myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset, lyhytaikaiset korolliset saamiset, lyhytaikaiset sijoitukset ja rahavarat.

Pitkäaikaiset rahoitusvarat koostuvat osakkeista, pääomalainasaamisista, muista pitkäaikaisista lainasaamisista sekä pitkäaikaisista myyntisaamisista. Rahoitusvaroihin luettavat myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset sisältävät myyntisaamisia, johdannaissaamisia ja rahoituserien siirtosaamisia. Korol-

liset lyhytaikaiset saamiset muodostuvat rahamarkkinasijoituksista ja muista lyhytaikaisista saamisista. Rahavarat koostuvat käteisvaroista sekä erittäin likvideistä saamisista luottolaitoksilta.

Rahoitusvelkoja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset korolliset velat, pitkäaikaiset korottomat velat, lyhytaikaiset korolliset velat, lyhytaikaiset korottomat velat ja ostovelat.

Pitkäaikaiset korolliset velat ovat pelkästään vuokrasopimusvelkoja. Rahoitusvelkoihin luettavat pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät alueosuuskauppojen sijoittamat varat SOK-yhtymän rahanlaskentapalveluun sekä pitkäaikaiset ostovelat. Lyhytaikaiset korolliset velat koostuvat lyhytaikaisista vuokrasopimusveloista sekä muista lyhytaikaisista veloista. Rahoitusvelkoihin luettavat lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät johdannaisvelkoja ja rahoituseriin liittyviä siirtovelkoja.

SOK-yhtymässä sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä. Rahoitusvarat ja -velat, joita ei myöhemmin arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, arvostetaan alun perin käypään arvoon lisättynä välittömillä hankintakuluilla.

Rahoitusvarat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti myöhemmin arvostettaviksi. Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen myöhemmin arvostettavaksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin luokitellaan johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa sekä osakkeet ja osuudet. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon arvostettavien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon arvostettava rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenon erotus. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Johdannaissopimusten käyvän arvon muutokset on suojauslaskentaa lukuun ottamatta kirjattu tulosvaikutteisesti. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaissopimusten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muiden käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot on kirjattu rahoitustuottoihin ja tappiot rahoituskuluihin.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen ja myyntituottojen keräämiseksi. Lisäksi kyseisten sopimusten rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos luokittelun muutoksena yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen. Tilinpäätöksessä ei ollut käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavia rahoitusvaroja.

Jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja joiden rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavien rahoitusvarojen transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sopimukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Kaikki rahoitusvelat lukuun ottamatta johdannaisvelkoja luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen arvostettaviksi. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat erät merkitään taseeseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen tekohetken käypä arvo vastaa nimellisarvoa. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Valuuttatermiinien käyvät arvot määritellään arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Suojauslaskenta

Konserni soveltaa IFRS:n mukaista suojauslaskentaa osaan konsernin tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus.

Konsernilla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaissopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta niihin ei sovelleta IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Takaussopimuksista sekä rahoitusvaroista, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita varten tappiota koskeva vähennyserä. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista rahoitusvaroista ja takaussopimuksista kirjaus tehdään tulosvaikutteisesti. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavista rahoitusvaroista tappiota koskeva vähennyserä kirjataan muihin laajan tuloksen eriin rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjanpitoarvoa vähentämättä.

Jos rahoitusinstrumenttiin liittyvä luottoriski ei ole lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, lasketaan vähennyserä 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita vastaavasti. Alle kuuden kuukauden mittaisten rahoitusvarojen vähennyserän laskennassa on käytetty kuuden kuukauden luottotappioriskiä kuvaavia kertoimia. Mikäli kyseiseen rahoitusinstrumenttiin liittyvä luottoriski on lisääntynyt alkuperäisen kirjaamisen jälkeen merkittävästi, kirjataan vähennyseränä määrä, joka vastaa sopimuksen koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. Jos myöhemmin tarkasteltavana olevana raportointipäivänä todetaan, että luottoriski ei enää ole lisääntynyt alkuperäiseen tilanteeseen verrattuna, kirjataan jatkossa vähennyserä 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita vastaavasti.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

SOK-yhtymän liikevaihto muodostuu osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvästä laskutuksesta, SOK:n keskitetysti tuottamista yhteisistä palvelutoiminnoista sekä SOK:n tytäryhtiöiden omasta vähittäismyynnistä. Myynti osuuskaupoille on laskutusmyyntiä. Vähittäismyynti on pääasiassa käteis- tai luottokorttimyyntiä. Tyypilliset tuotteiden myyntiä koskevat asiakassopimukset muodostavat yhden suoritevelvoitteen.

Myyntituotot kirjataan määrään, johon odotetaan olevan oikeutettu siirrettäessä tuote tai palvelu asiakkaalle. Myyntituotot tuloutetaan, kun asiakas saa määräysvallan tavaraan tai palveluun. Asiakas saa määräysvallan, kun se pystyy ohjaamaan tavaran tai palvelun käyttöä ja saamaan siihen liittyvän hyödyn. SOK-yhtymän liikevaihto kertyy pääasiassa tavaroiden myynnistä, jossa suoritevelvoitteet ovat selkeästi tunnistettavissa asiakassopimuksista ja tilauksista. Tavaroiden myynti tuloutetaan yhtenä ajankohtana, kun tuotteiden määräysvalta siirtyy asiakkaalle toimitusehtojen mukaisesti. Palveluiden myynti tuloutetaan pääsääntöisesti palvelun tuottamisen tahdissa.

Transaktiohinta sisältää usein muuttuvia vastikkeita kuten volyymi- ja käteisalennukset. Muuttuvat vastikkeet on arvioitu käyttäen todennäköisimmän arvon menetelmää, mikäli ne eivät ole vielä toteutuneet raportointijakson päättyessä. Myyntituotot oikaistuna välillisillä veroilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla esitetään liikevaihtona.

Avustukset

Valtiolta tai muulta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan silloin, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot kirjataan kuluksi. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään ko. hyödykkeiden kirjanpitoarvoista. Nämä avustukset tuloutuvat omaisuuden taloudellisen käyttöajan kuluessa.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot, kuten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot, liiketoiminnan luovutustuotot, vahingonkorvaustuotot sekä saadut avustukset ja tuet, joita ei ole annettu tietyn investoinnin rahoittamiseksi tai osallistumiseksi tiettyyn menoon.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä suoritetaan kiinteitä maksuja erillisille yhtiöille ilman oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluiksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen menot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvana velkana tai saamisena merkitään taseeseen etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan velvoitteen nykyarvo, josta on vähennetty eläkejärjestelyn varojen käypä arvo tilinpäätöspäivänä. Kyseisen etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella kun ne syntyvät.

Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluiksi tulosvaikutteisesti aikaisempana seuraavista ajankohdista: kun järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tapahtuu tai kun kirjataan tähän liittyvät uudelleenjärjestelymenot tai työsuhteen päättämiseen liittyvät edut. Työsuhteen kestoon liittyen henkilöstölle kertyy työ- ja ikämerkkipäiväetuutta. Työ- ja ikämerkkipäiväetuudesta kirjataan työ- ja ikämerkkipäivävelka.

Liikevoitto

Liikevoitto muodostuu, kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään tilikauden aine-, tarvike- ja tavaraostot, ulkopuoliset palvelut, työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut sekä lisätään tai vähennetään konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella.

Valuuttakurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muutoin ne on kirjattu rahoitustuottoihin ja kuluihin.

Tuloverot

Tuloslaskelman tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutos. Suoraan omaan pääomaan tai laajan tuloksen eriin kirjattavien erien verovaikutus kirjataan kuitenkin kyseisiin eriin. Kauden tuloverot lasketaan kunkin maan tilinpäätöshetkellä voimassaolevalla verokannalla.

Laskennallinen verovelka ja -saaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Liikearvoista ei ole laskettu laskennallista verovelkaa siltä osin, kun liikearvot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä eroista (vuokrasopimukset, poistoero, konsernin sisäiset katteet ja myyntivoitot), käypään arvoon arvostuksista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista verovelkaa, mikäli voitonjako ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennalliset verot lasketaan tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa verokannoilla, jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Konsernitaseeseen sisältyy edellä mainittuja ulkomaisten tytäryritysten jakamattomia voittovaroja lukuun ottamatta laskennallinen verovelka täysimääräisesti ja laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Kirjaamisedellytyksiä arvioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liiketoimintojen yhdistämisestä syntynyt liikearvo muodostuu käypään arvoon arvostetun luovutetun vastikkeen sekä käypiin arvoihin arvostettujen hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen erotuksena hankinta-ajankohtana. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Osakkuus- ja yhteisyritysten osalta liikearvo sisällytetään sijoituksen hankintamenoon.

Muita aineettomia hyödykkeitä ovat muun muassa ohjelmistolisenssit sekä tekijänoikeudet. Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan tasapoistoin arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. SOK-yhtymällä ei ole liikearvon lisäksi sellaisia aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen käyttöaika.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat:	Vuosia
Atk-ohjelmien lisenssimaksut	3-5
Muut aineettomat hyödykkeet	3-10

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon.

Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perustuen. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:	Vuosia
Rakennukset	15-35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5-15
Konttori- ja varastokalusto	5-10
Varasto-, huolto- ja jalostuskoneet	5-10
Ravintola- ja hotellikalusto	3-10
Myymäläkalusto	3-7
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3-5
Huoneistojen perusparannusmenot	3-10

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisista syntyvät voitot tai tappiot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Arvonalentumiset

Aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan vuosittain mahdollisen

arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, määritetään kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet sekä aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään niin, että se on joko käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä diskontataan arvioidut vastaiset rahavirrat nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja.

Aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä käytetyt arviot muuttuvat. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi poistoilla vähennettynä, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta. Liikearvon arvonalennustestausta on kuvattu tarkemmin liitetiedossa 13. Liikearvon arvonalennustestaus.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset kirjataan IFRS 16 Vuokrasopimukset mukaisesti taseeseen käyttöoikeusomaisuuseränä ja vastaavana vuokrasopimusvelkana. Käypä arvo tai tätä alempi tulevien vuokrien nykyarvo merkitään vuokra-ajan alkaessa taseeseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tai sijoituskiinteistöihin (sijoituskiinteistöistä tarkemmin jäljempänä) ja sopimuksesta johtuvat velvoitteet vastaavasti korollisiin velkoihin. Maksettavat vuokrat jaetaan korkokuluun ja velan lyhennykseen. Korkokulu kirjataan tuloslaskelmaan vuokra-aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokrasopimuksella hankituista hyödykkeistä kirjataan poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoaikojen mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana.

Vuokrasopimuksia, joiden vuokra-aika on 12 kuukautta tai vähemmän, tai jotka ovat vähäarvoisia ei kirjata taseeseen. Näiden vuokrasopimusten perusteella saadut tai maksetut vuokrat kirjataan tuotoiksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tasasuuruisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat konsernin ulkopuolisen liiketoiminnan käytössä olevia kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen niistä ensisijaisesti vuokratuottoa ja/tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn hankintahintaan noudattaen samoja periaatteita kuin aineellisten käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien kiinteistöjen osalta. Sijoituskiinteistöiksi luokitellut kiinteistöt sisältävät sekä omistettuja kiinteistöjä että kiinteistöjä, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla.

Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrityksessä käytetään sekä ulkopuolisen kiinteistöarvioijan tekemää markkina-arvoon perustuvaa arviota että itse laadittua kiinteistön tuottoarvoon perustuvaa arviota. Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä kirjataan liikevaihtoon. Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä leasingsopimuksilla hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei ole esitetty, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole konsernin tiedossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuvat välittömät menot. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut, tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot.

Maksettavat osuuskorot ja osingot

Konsernin maksamat osuuspääoman korot ja osingot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana omistajat ovat hyväksyneet osuuspääoman koron tai osingon maksettavaksi.

Osuuspääoma

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä Suomen Osuuskauppojen Keskuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Velvoitteeseen liittyvä kolmannelta osapuolelta saatava korvaus kirjataan taseeseen saamisena silloin

kun se on käytännössä varma. Varausten määrät arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja määrät muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Varaukset voivat liittyä esimerkiksi vajaakäytössä oleviin tiloihin, takuuvarauksiin ja toimintojen uudelleen järjestelyihin.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevaksi omaisuuseräksi luokitellaan sellainen luopumissuunnitelman mukainen erä tai luovutettavien erien ryhmä, josta kertyvä rahamäärä tulee ensisijaisesti omaisuuserän myynnistä eikä sen jatkuvasta käytöstä. Myytäväksi luokitellun erän tai erien ryhmä arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alhaisempaan käypään arvoon myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettynä ja poistojen tekeminen näistä omaisuuseristä lopetetaan. Myytävänä olevat omaisuuserät ja näihin liittyvät velat esitetään taseessa erillään jatkuvien toimintojen varoista ja veloista siitä lähtien, kun ne on luokiteltu myytävänä oleviksi. Vertailuvuoden tietoja ei luokitella uudelleen.

Lopetettu toiminto on erillinen merkittävä toiminto, josta on jo luovuttu (tai toiminto on poistettu pysyvästi käytöstä) tai se on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetettujen toimintojen tulos esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen. Myös vertailuvuoden tuloslaskelmatiedot oikaistaan vastaavasti.

IASB:n julkaisemat myöhemmin voimaan tulevat standardi- ja tulkintamuutokset

IASB:n julkaisemat myöhemmin voimaan tulevat standardit ja tulkinnat sekä niiden muutokset eivät ole alustavan arvion mukaan merkityksellisiä konsernille.

1. Segmentti-informaatio

Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon.

SOK-yhtymän raportoitavat segmentit

Marketkauppa

SOK-yhtymä harjoittaa marketkauppaa Virossa ja Venäjällä tytäryhtiöidensä kautta. AS Prisma Peremarketilla on viisi hypermarkettia Tallinnassa, yksi Narvassa ja kaksi Tartossa. Lisäksi Tallinnassa on yksi supermarket, joka avattiin 2019. OOO Prismalla on kaksitoista supermarkettia, kaksi hypermarkettia ja yksi minimarket Pietarissa.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Sokotel Oy Suomessa, AS Sokotel Virossa sekä OOO Sokotel Venäjällä. SOK-yhtymän hotellit toimivat Sokos Hotels ja Radisson Blu -brändien alla. Kotimaassa Sokotel Oy:llä on 14 Sokos Hotellia ja seitsemän Radisson Blu -hotellia. Tallinnassa palvelee Original Sokos Hotel Viru ja Solo Sokos Hotel Estoria ravintoloineen. Pietarissa OOO Sokotelilla on kolme Sokos Hotellia, joista yksi on kylpylähotelli.

Kiinteistöliiketoiminta

SOK-yhtymän kiinteistöliiketoiminnan tehtävänä on yhtymän kiinteistöomistuksen tuotosta ja arvon kehittymisestä huolehtiminen. Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto muodostuu yhtymän toiminnoilta ja ulkopuolisilta perittävistä vuokra- ja kiinteistöpalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Inex Partners Oy tarjoaa päivittäis-, käyttö- sekä erikoistavaroiden logistiikkapalveluja vähittäiskauppaketjuille. Meira Nova Oy tarjoaa päivittäistavararoiden hankinta- ja logistiikkapalveluja hotelli-, ravintola- ja catering-alan toimipaikoille.

SOK-yhtymän palvelutoimintojen tavoitteena on kehittää toimintamalleja ja prosesseja niin, että S-ryhmän liiketoiminnoille tuotetaan mahdollisimman paljon lisäarvoa. Palvelutoiminnot kehittävät ja ylläpitävät koko S-ryhmän kilpailukykyä lisääviä liiketoimintamalleja ja tuottavat kustannustehokkaasti palveluja S-ryhmän käyttöön. Yhteiset palvelutoiminnot hoitavat niitä S-ryhmän palvelutoimintoja, joiden keskittämisestä on saatavissa kustannussäästöjä tai toiminnan laadullista paranemista.

Pankkitoiminta

S-Pankki Oy:n tehtävänä on tuottaa osuuskauppojen asiakasomistajille kilpailukykyisiä peruspankkipalveluita. Samalla kauppapankki vahvistaa asiakasuskollisuutta ja säästää liiketoimintojen kustannuksia. Pankkitoimintana raportoidaan SOK-yhtymän osuus S-Pankki-konsernista yhdisteltävästä tuloksesta.

Segmenttiraportoinnin periaatteet SOK-yhtymässä ja täsmäytys IFRS-tilinpäätökseen

SOK-yhtymän ylimmän johdon raportoinnissa raportoitavia eriä ovat liikevaihto, liiketulos, operatiivinen tulos, investoinnit, realisoinnit sekä käyttöpääoma. Operatiivinen raportointi perustuu suomalaiseen kirjanpitolainsäädäntöön ja operatiivisen laskennan periaatteisiin. Kukin segmentti raportoidaan segmentin sisäisillä erillä eliminoituna. Esimerkiksi hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihdosta on eliminoitu segmenttiin kuuluvien yhtiöiden sisäinen liikevaihto. Operatiivisen raportoinnin liikevaihto täsmäytetään kirjanpidon IFRS-liikevaihtoon. Kirjanpidon liikevaihto on ulkoinen liikevaihto, josta on eliminoitu kaikki konsernin sisäiset erät. Operatiivisen raportoinnin ja kirjanpidon liikevaihdossa ei ole olennaisia eroja.

Liiketuloksen laskennassa käytetään suomalaisen kirjanpitolainsäädännön mukaisia arvostuksia. Segmentille kohdistetaan sille aiheuttamisperiaatteella kuuluvat tuotot ja kulut. Liiketuloksen täsmäytyksestä IFRS:n mukaiseen tulokseen ennen veroja käyvät ilmi ne erät, jotka jäävät operatiivisen tuloksen ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa rahoitustuotot ja -kulut, myyntivoitot ja -tappiot, kertaluonteiset liiketoiminnan lopettamiskustannukset sekä IFRS-erät.

SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

Segmentti-informaatio 31.12.2019

2019 Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistö-liiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	276,1	281,1	7 063,9	84,2		-208,6	7 496,6
Liiketulos	-4,1	33,0	17,2	17,2	9,1	-5,6	66,8
Investoinnit	4,8	18,6	30,7	13,6		5,5	73,2
Realisoinnit	0,1	0,0	0,8			0,0	1,0

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	7 496,6
Konsernieliminoinnit	0,0
Liikevaihto IFRS	7 496,6
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	66,8
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut (FAS)	4,6
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	1,1
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	1,2
Varauksien muutokset	0,2
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	0,0
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-0,1
Liiketulokseen sisältyvät IFRS oikaisut	-6,6
Tulos ennen veroja IFRS	67,2
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Myynti S-ryhmälle	6 514,8
Muu Kotimaan myynti	655,5
Ulkomaat	326,3
Liikevaihto yhteensä	7 496,6
Marketkauppa	276,1
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	281,1
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 855,3
Kiinteistöliiketoiminta	84,2
Liikevaihto yhteensä	7 496,6
Konsernitason lisätiedot, aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet	
Kotimaa	1406,3
Ulkomaat	58,1
Aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet yhteensä	1464,3

Segmentti-informaatio 31.12.2018

2018 Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistö-liiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	283,7	270,1	6 792,0	85,1		-131,3	7 299,7
Liiketulos	-6,3	32,6	12,0	17,8	3,9	-1,2	58,9
Investoinnit	2,5	12,8	42,4	55,4		0,2	113,2
Realisoinnit	0,2	0,0	1,6	21,3		0,0	23,0

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	7 299,7
Konsernieliminoinnit	3,8
Liikevaihto IFRS	7 303,5
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	58,9
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut (FAS)	0,5
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	-1,4
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	-0,4
Varauksien muutokset	0,0
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	0,4
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-4,4
Liiketulokseen sisältyvät IFRS oikaisut	1,8
Tulos ennen veroja IFRS	55,4
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Myynti S-ryhmälle	6 335,1
Muu Kotimaan myynti	631,6
Ulkomaat	333,0
Liikevaihto yhteensä	7 299,7
Marketkauppa	283,7
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	274,0
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 660,8
Kiinteistöliiketoiminta	85,1
Liikevaihto yhteensä	7 303,5
Konsernitason lisätiedot, aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet	
Kotimaa	410,1
Ulkomaat	50,1
Aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet yhteensä	460,2

2. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2019	2018
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä kiinteistöyhtiöiden myyntivoitot	1,7	2,3
Muut	1,4	0,3
Yhteensä	**3,1**	**2,6**

3. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

Milj. €	2019	2018
Palkat ja palkkiot	224,0	206,5
Eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt	38,7	36,1
Muut henkilösivukulut	10,9	10,6
Yhteensä	**273,6**	**253,2**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmenteittäin:	2018	2017
Marketkauppa	1 625	1 688
Matkailu-ja ravitsemiskauppa	1 419	1 533
Hankinta- ja palvelutoimintatoiminta	3 410	3 013
Yhteensä	**6 454**	**6 234**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin segmenteittäin on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä sisältäen sekä jatkuvat että lopetetut toiminnot.

4. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2019	2018
Poistot		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	142,8	21,1
Koneet ja kalusto	13,0	12,8
Muut aineelliset hyödykkeet	0,3	0,3
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	10,8	18,1
Sijoituskiinteistöt	1,9	3,4
Yhteensä	**168,8**	**55,7**
Arvonalentumiset		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		4,1
Koneet ja kalusto	0,1	0,5
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,0
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet		0,0
Muut pitkävaikutteiset menot		0,7
Sijoituskiinteistöt		0,2
Yhteensä	**0,1**	**5,5**
Aineellisten hyödykkeiden arvonalennukset liittyvät lähialueiden kiinteistöjen arvojen alentumiseen.		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	**168,9**	**61,2**

5. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2019	2018
Toimitilavuokrat	22,1	138,1
Markkinointikulut	11,6	9,4
Hallintokulut	14,3	18,1
Kalusto- ja tarvikekulut	165,2	155,0
Kiinteistöjen hoitokulut	42,4	39,2
Muut liikekulut	25,7	29,2
Yhteensä	**281,3**	**389,0**

6. Tilintarkastajan palkkiot

Milj. €	2019	2018
Tilintarkastuspalkkiot	0,5	0,4
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,2	0,4
Yhteensä	**0,7**	**0,8**

7. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2019	2018
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	2,3	2,7
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,2	0,1
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten tuotot	0,2	1,0
Muut rahoitustuotot	0,9	0,5
Yhteensä	**3,5**	**4,3**
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista rahoitusveloista	39,9	7,5
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kulut	0,0	0,4
Muut rahoituskulut	0,6	2,1
Yhteensä	**40,5**	**10,0**
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	**-37,0**	**-5,7**

8. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät

Milj. €	2019	2018
Liiketoiminnan muissa tuotoissa		
Myyntivoitto osakkeista ja osuuksista	0,0	0,4
Materiaali- ja palveluostoissa		
Nettokurssierot ostoveloista	-0,3	-0,1
Nettokulu suojaamistarkoituksessa pidettävistä ja suojauslaskennan alaisista johdannaisista	5,7	1,7
Rahoitustuotoissa ja -kuluissa		
Nettotuotto osakkeista ja osuuksista	0,2	0,1
Korkotuotot saamisista ja rahavaroista	2,2	2,7
Nettokurssierot saamisista ja rahavaroista	0,5	-1,1
Nettotuotto suojaamistarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	0,0	0,2
Korkokulut muista rahoitusveloista	-39,9	-7,7
Nettokurssierot muista rahoitusveloista	0,0	0,0
Yhteensä	-31,7	-3,8

Yhteenveto IFRS 9:n mukaisissa kategorioissa	**2019**	**2018**
Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat rahoitusvarat	2,7	1,6
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat (IAS 39)		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat ja -velat	5,7	2,9
Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat rahoitusvelat	-40,2	-7,8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat		
Suojauslaskennan alaiset johdannaissopimukset	0,2	-0,6
Yhteensä	**-31,7**	**-3,8**

Tuottoina, kuluina, voittoina ja tappioina esitetään ainoastaan SOK-yhtymän ulkoiset erät.

Materiaali- ja palveluostoihin kirjattu suojaamistarkoituksessa pidettävien johdannaisten nettokulu koostuu johdannaisista, jotka on tehty ostojen suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Kulut jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista veloista sisältää takausprovisiokulut.

9. Tuloverot

Milj. €	2019	2018
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-2,0	-2,1
Edellisten tilikausien verot	0,0	2,3
Laskennallisten verojen muutos	0,2	-6,8
Yhteensä	**-1,9**	**-6,7**

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan voimassaolevalla verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Milj. €	2019	2018
Tulos ennen veroja	67,2	55,4
Verot emoyhtiön verokannan mukaan	-13,4	-11,1
Ulkomaalaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus		-0,1
Verovapaiden tulojen vaikutus	2,8	0,7
Vähennyskelvottomien kulujen vaikutus	-0,3	-0,3
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta veroilla vähennettynä	2,9	1,5
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset	-1,8	-2,3
Edellisten tilikausien verot	0,0	2,3
Liiketoimintojen yhdistämiset	7,8	2,8
Muut erät	0,2	-0,2
Verot tuloslaskelmassa	**-1,9**	**-6,7**

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

2019

Milj. €	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	-0,4	0,1	-0,3
Yhteensä	-0,4	0,1	-0,3

2018

Milj. €	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	-0,1	0,0	-0,1
Yhteensä	-0,1	0,0	-0,1

10. Aineelliset hyödykkeet

31.12.2019 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Raken-nukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	8,8	513,1	131,1	6,4	5,6	665,0
IFRS 16		1 045,6	12,1			1 057,6
Muuntoerot	0,0	5,2	3,1			8,3
Lisäykset		49,8	4,4	0,0	23,6	77,8
Vähennykset		-1,7	-2,8	0,0	-1,1	-5,6
Siirrot erien välillä		7,5	8,6		-12,6	3,5
Hankintameno 31.12.	**8,8**	**1 619,4**	**156,5**	**6,4**	**15,5**	**1 806,6**
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-216,5	-93,3	-1,7		-311,6
Muuntoerot		-1,9	-2,7			-4,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1,6	2,7	0,0		4,3
Tilikauden poistot		-142,8	-13,0	-0,3		-156,1
Arvonalentumiset			0,1	0,0		0,1
Kertyneet poistot 31.12.	**-0,2**	**-359,5**	**-106,2**	**-2,0**		**-467,9**
Kirjanpitoarvo 1.1.2019	**8,6**	**296,6**	**37,8**	**4,8**	**5,6**	**353,4**
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	**8,6**	**1 259,8**	**50,3**	**4,5**	**15,5**	**1 338,6**

31.12.2019 Milj. €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 105,3	15,1	**1 120,4**
Lisäykset	101,5	1,0	**102,5**
Kertyneet poistot 31.12.	-125,1	-1,5	**-126,6**
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 081,6	14,7	**1 096,3**

31.12.2018 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Raken-nukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	8,8	487,6	140,4	8,4	3,8	649,1
Muuntoerot	0,3	27,9				28,2
Lisäykset	0,0	-5,1	-3,8		0,0	-8,9
Vähennykset	0,0	9,7	4,0	0,0	10,4	24,1
Siirrot erien välillä	-0,3	-14,4	-15,9	0,0		-30,6
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin 1)		7,3	6,3	-2,0	-8,6	3,0
Hankintameno 31.12.	**8,8**	**513,1**	**131,1**	**6,4**	**5,6**	**665,0**
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-193,1	-98,4	-1,4		-293,0
Muuntoerot		-1,7				-1,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1,8	2,8			4,7
Tilikauden poistot		6,7	15,6	0,0		22,3
Arvonalentumiset		-26,1	-13,3	-0,3		-39,7
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin 1)		-4,1	-0,1	0,0		-4,2
Kertyneet poistot 31.12.	**-0,2**	**-216,5**	**-93,3**	**-1,7**	**0,0**	**-311,6**
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	**8,6**	**294,5**	**42,0**	**7,1**	**3,8**	**356,0**
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	**8,6**	**296,6**	**37,8**	**4,8**	**5,6**	**353,4**

1) Myytävänä olevissa omaisuuserissä esitetään kolme kiinteistöä.

Aineellisten hyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2018 Milj. €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	217,5	14,6	**232,1**
Kertyneet poistot	-93,9	-11,5	**-105,4**
Kirjanpitoarvo	123,6	3,1	**126,7**

11. Sijoituskiinteistöt

Milj. €	2019	2018
Hankintameno 1.1.	87,5	87,1
Lisäykset	0,2	0,4
Vähennykset	-0,8	0,0
Siirrot erien välillä	0,9	0,0
Hankintameno 31.12.	**87,8**	**87,5**
Kertyneet poistot 1.1.	-63,1	-59,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,1	0,0
Tilikauden poistot	-1,9	-3,5
Kertyneet poistot 31.12.	**-65,0**	**-63,1**
Kirjanpitoarvo 1.1.	**24,3**	**27,5**
Kirjanpitoarvo 31.12.	**22,8**	**24,3**
Käypä arvo [1)]	**89,8**	**91,5**

Sijoituskiinteistöt luokitellaan käyvän arvon hierarkiatasolle 3. Hierarkiatasolle 3 sisällytetään erät joiden käyvän arvon määrittämisessä on käytetty omaisuuserää tai velkaa koskevia syöttötietoja, jotka eivät perustu havainnoitavissa olevaan markkinatietoon.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot perustuvat osin ulkopuolisen asiantuntijan tekemiin arvioihin ja osin yhtiön omaan arviointiin. Itse arvioitujen kiinteistöjen arvot perustuvat kauppa-arvoon joka määritetään markkinoilla ennen arviointiajankohtaa toteutuneiden kauppojen ja vallitsevan markkinatilanteen perusteella. Käyvän arvon määritys on tehty puolivuosittain ja raportoitu virallisen raportoinnin yhteydessä.

2) Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä rahoitusleasingsopimuksilla hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole Konsernin tiedossa. Kohteiden kirjanpitoarvot olivat SOK-yhtymän taseessa yhteensä 6,2 miljoonaa euroa (8,9 milj.€ 31.12.2017). Näiden kohteiden arvoa ei sisälly esitettyyn käypään arvoon.

12. Aineettomat hyödykkeet

31.12.2019 Milj. €	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.	11,2	124,1	56,1	191,3
IFRS16 vaikutus		18,6		18,6
Muuntoerot	0,3	0,3		0,7
Lisäykset		1,2	6,0	7,2
Siirrot erien välillä		4,0		4,0
Hankintameno 31.12.	**11,5**	**148,2**	**62,1**	**221,8**
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-1,2	-107,4		-108,7
Muuntoerot	-0,3	-0,3		-0,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		1,2		1,2
Tilikauden poistot		-10,8		-10,8
Kertyneet poistot 31.12.	**-1,6**	**-117,3**		**-118,9**
Kirjanpitoarvo 1.1.2019	**9,9**	**16,6**	**56,1**	**82,7**
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	**9,9**	**30,9**	**62,1**	**102,9**

31.12.2019	Muut aineettomat oikeudet	Yhteensä
Hankintameno	18,9	18,9
Kertyneet poistot	-0,25	-0,25
Kirjanpitoarvo	18,6	18,6

31.12.2018 Milj. €	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.	9,5	126,8	39,4	175,7
Muuntoerot		-1,5		-1,5
Lisäykset		1,1	28,7	29,8
Vähennykset sekä konsernireservin lisäykset		-9,7		-9,7
Siirrot erien välillä	1,7	7,3	-12,0	-3,0
Hankintameno 31.12.	**11,2**	**124,1**	**56,1**	**191,3**
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-1,2	-104,0		-105,3
Muuntoerot		0,3		0,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		9,7		9,7
Tilikauden poistot		-13,3		-13,3
Arvonalentumiset sekä konsernireservin tuloutukset		0,0		0,0
Kertyneet poistot 31.12.	**-1,2**	**-107,4**		**-108,7**
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	**8,2**	**22,8**	**39,4**	**70,4**
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	**9,9**	**16,6**	**56,1**	**82,7**

13. Liikearvon arvonalennustestaus

Liikearvot on kohdistettu SOK-yhtymän rahavirtaa tuottaville yksiköille tai niiden muodostamille ryhmille seuraavasti:

Milj. €	2019	Diskonttaus-korko, %	2018	Diskonttaus-korko, %
Sokos Hotels -ketju	7,4	6,9	7,4	6,1
S-Herkkukeittiö	1,7		1,7	
LB Kiel Tampere Ab / Kiinteistö Oy Hotelli Tammer	0,8		0,8	
Yhteensä	**9,9**		**9,9**	

SOK-yhtymässä ei ole liikearvojen lisäksi muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

SOK-yhtymän rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty liiketoimintasegmenttiä alemmalle tasolle. Pääsääntöisesti rahavirtaa tuottavana yksikkönä on juridinen yhtiö. Matkailu- ja ravitsemiskaupassa liikearvoa seurataan ja testataan ketjutasoilla. Sokos Hotel Tammerin liikearvon testaus perustuu Tampereella sijaitsevan kiinteistökohteen käypään arvoon vähennettynä myyntikuluilla. Käypää arvoa on verrattu kiinteistöyhtiön tasearvon ja kiinteistöön kohdistuvien konsernierien yhteismäärään. Käypä arvo ylittää selvästi yhtiön tasearvon konsernissa tilinpäätöksissä 2018 ja 2019.

Arvonalentumiset

Tilinpäätöksessä 2019 ja 2018 ei ollut arvonalennustestausten perusteella tarvetta tehdä arvonalennuksia liikearvoista.

Testaus ja herkkyysanalyysi

Arvonalennustestauksessa liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Ennakoidut rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on extrapoloitu käyttämällä 2 %:n kasvutekijää, joka arvion mukaan ei ylitä toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Diskonttauskorkona on käytetty toimialoittain ja maittain määritettyä keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC) ottaen huomioon testattavaan yksikköön liittyvät erityiset riskit. Tuottovaatimuksen pääomarakenne perustuu toimialan keskiarvoon ja toimialakohtaiseen betakertoimeen.

Keskeiset muuttujat arvonalentumistestauksessa ovat diskonttauskorko, käyttökateprosentti sekä viiden vuoden ennustejakson jälkeinen kasvutekijä. Arvioitaessa Sokos Hotels -ketjun liikearvoa minkään käytetyn keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva mahdollinen muutos ei johtaisi tilanteeseen, joka aiheuttaisi arvonalennustarpeen.

14. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Milj. €	2019	2018
Kirjanpitoarvo 1.1.	196,6	181,8
Osuus tilikauden tuloksesta	14,6	7,3
Saadut osingot	-4,0	-1,7
Lisäykset/vähennykset	-0,2	12,2
Muuntoerot	-2,0	-3,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	**205,0**	**196,6**

Merkittävimmät osakkuusyritykset

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on S-ryhmään kuuluva, pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankki tarjoaa osuuskauppojen asiakasomistajille pankkipalveluita päivittäisasiointiin ja sen tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötileistä, rahastoista ja varainhoidon palveluista, kulutusluotoista ja vakuudellisista lainoista, kansainvälisistä maksukorteista sekä verkkopankista ja mobiilipankista.

SOK osti helmikuun lopussa osakkuusyhtiönsä Russian and Baltics Retail Properties Ky –kiinteistörahaston (RBRP) kaikki osakkeet.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista osakkuusyrityksistä

	S-Pankki Oy	
Milj. €	**2019**	**2018**
Lyhytaikaiset varat	1 469,9	1 745,5
Pitkäaikaiset varat	5 144,1	4 718,6
Lyhytaikaiset velat	6 138,4	6 002,9
Pitkäaikaiset velat	2,2	2,9
Liikevaihto [1)]	86,1	74,0
Tilikauden tulos	24,4	10,2
Muut laajan tuloksen erät	0,8	-5,5
Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäyttäminen konsernin kirjaamaan tasearvoon		
Osakkuusyrityksen nettovarat	473,4	458,3
Konsernin omistusosuus %	38 %	38 %
Konsernin osuus nettovaroista	177,5	171,9
Muut oikaisut	6,2	1,8
Osakkuusyrityksen tasearvo konsernin taseessa	183,7	173,7

Muut osakkuusyritykset

2019 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Coop Trading A/S	13,2	3,0	14,6	0,3	25,0 %
Muut	4,8	0,1	0,5	0,0	

2018 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Finnfrost Oy	23,9	19,5	404,7	0,1	50,0 %
Coop Trading A/S	12,0	2,2	13,3	0,1	25,0 %
Muut	4,8	0,1	0,5	0,0	

1) S-Pankki Oy:n osalta liikevaihtona on esitetty korkokate.

Merkittävimmät yhteisyritykset

North European Oil Trade Oy (NEOT) on Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan ja St1 Nordic Oy:n yhteisesti omistama polttonesteiden hankintayhtiö. NEOT:n tehtävä on hankkia ja toimittaa omistajilleen polttonesteet mahdollisimman kilpailukykyiseen hintaan.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista yhteisyrityksistä

	North European Oil Trade Oy	
Milj. €	**2019**	**2018**
Lyhytaikaiset varat	872,0	896,2
Lyhytaikaisiin varoihin sisältyvät rahavarat	50,0	25,4
Pitkäaikaiset varat	0,2	0,1
Lyhytaikaiset velat	853,9	883,3
Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät rahoitusvelat	373,1	345,5
Liikevaihto	5 459,3	5 477,5
Osakkuusyrityksestä kaudella saadut osingot	0,1	0,1
Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäyttäminen konsernin kirjaamaan tasearvoon		
Osakkuusyrityksen nettovarat	18,4	12,9
Konsernin omistusosuus %	51 %	51 %
Konsernin osuus nettovaroista	9,3	6,6
Muut oikaisut	2,7	3,6
Osakkuusyrityksen tasearvo konsernin taseessa	12,1	10,2

Muut yhteisyritykset

2019 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Kauppakeskus Mylly Oy	135,6	109,3	20,4	6,8	50,0 %

2018 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Kauppakeskus Mylly Oy	137,2	110,8	20,0	6,0	50,0 %

SOK-yhtymä omistaa North European Oil Trade Oy:stä 50,8 prosenttia. SOK-yhtymä käyttää yhtiössä osakassopimukseen perustuen yhteistä määräysvaltaa ST1:n kanssa, joten yhtiötä käsitellään yhteisyrityksenä.

Kaikki SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listaamattomia.

S-Pankki ja Kauppakeskus Mylly on yhdistelty konserneina.

15. Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. €	**2019**	**2018**
Osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo 1.1.	39,4	39,1
Lisäykset	0,6	0,3
Vähennykset	-0,3	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**39,8**	**39,4**

Osakkeet ja osuudet sisältävät listaamattomien yhtiöiden osakkeita. Listaamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, ellei käypää arvoa ole luotettavasti määritettävissä.

Lainat ja muut saamiset

Milj. €	**2019**	**2018**
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä	20,0	20,0
Pääomalainasaamiset muilta	0,6	0,6
Pitkäaikaiset lainasaamiset	10,0	10,0
Muut pitkäaikaiset saamiset	2,7	2,4
Lainat ja muut saamiset yhteensä	**33,3**	**33,0**
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä	**73,1**	**72,4**

16. Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2019 aikana

Laskennalliset verosaamiset **Milj. €**	**01/01/2019**	**Kirjattu tulos-laskelmaan**	**Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät**	**Kurssierot**	**31/12/2019**
Vahvistetut tappiot	10,1	-5,6			4,6
Varaukset ja arvonalentumiset	1,5	-0,1			1,4
Vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden sisäinen kate	1,9	0,0			1,9
Rahoitusleasingvelka	2,8	14,9			17,6
Muut erät	1,7	-0,3		-0,1	1,3
Yhteensä	**18,0**	**8,9**		**-0,1**	**26,8**

Laskennalliset verovelat **Milj. €**					
Kertyneet poistoerot	4,0	0,1			4,0
Liiketoimintojen yhdistämiset	0,8				0,8
Käyvän arvon rahasto	0,0	-0,1			0,0
Viron yhtiöiden voittovarat	6,7	-0,9			5,8
Muut erät	0,5	-1,2		0,0	-0,7
Yhteensä	**12,1**	**-2,1**	**0,0**	**0,0**	**10,0**

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2018 aikana

Laskennalliset verosaamiset Milj. €	01/01/2018	Kirjattu tulos-laskelmaan	Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät	Kurssierot	31/12/2018
Vahvistetut tappiot	15,8	-5,6			10,1
Varaukset ja arvonalentumiset	5,1	-3,6			1,5
Vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden sisäinen kate	1,9	0,0			1,9
Rahoitusleasingvelka	2,7	0,0			2,8
Muut erät	1,6	0,1		0,1	1,7
Yhteensä	**27,0**	**-9,1**		**0,1**	**18,0**

Laskennalliset verovelat Milj. €					
Kertyneet poistoerot	4,6	-0,6			4,0
Liiketoimintojen yhdistämiset	0,8				0,8
Käyvän arvon rahasto	0,1	0,0			0,0
Viron yhtiöiden voittovarat	6,5	0,3			6,7
Muut erät	1,6	-1,0		0,0	0,5
Yhteensä	**13,5**	**-1,4**	**0,0**	**0,0**	**12,1**

Konsernilla oli 18,9 miljoonaa euroa (17,6 milj. € 31.12.2018) vahvistettuja tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Saamista ei ole kirjattu koska ei ole riittävää varmuutta siitä, että konserni kykenee ennen kyseisten tappioiden vanhenemista tuottamaan verotettavaa tuloa, jota vastaan tappiot pystyttäisiin hyödyntämään.

Niiden vahvistettujen tappioiden osalta joista laskennallinen verosaaminen on kirjattu on konsernilla käytössään riittävät verosuunnittelukeinot tappioiden käyttämiseksi.

17. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2019	2018
Aineet ja tarvikkeet	2,1	2,3
Tavarat	200,8	157,0
Muu vaihto-omaisuus	2,2	1,5
Yhteensä	**205,0**	**160,8**

18. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset

Milj. €	2019	2018
Myyntisaamiset	522,1	528,7
Korottomat laina- ja muut saamiset	54,7	86,2
Johdannaisvarat	0,4	3,4
Rahoituserien siirtosaamiset	0,2	1,9
Muut siirtosaamiset	24,0	29,7
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	**601,4**	**650,0**

Muihin siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	0,2	2,7
Muut	23,8	27,0
Muut siirtosaamiset yhteensä	**24,0**	**29,7**

19. Lyhytaikaiset korolliset saamiset

Milj. €	2019	2018
Lainasaamiset- ja muut saamiset	34,0	0,0
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	**34,0**	**0,0**

20. Rahavarat

Milj. €	2019	2018
Käteisvarat ja talletukset	172,6	172,4

21. Oma pääoma

Milj. €	2019	2018
Osuuspääoma 1.1.	172,0	172,0
Osuusmaksusuoritukset		0,0
Osuuspääoma 31.12.	**172,0**	**172,0**

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Sidotut rahastot

Käyvän arvon rahasto
Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä osuuden S-Pankin käyvän arvon rahaston muutoksesta. Rahaston arvo on -2,2 miljoonaa euroa (-2,7 milj. € 31.12.2018). S-Pankin käyvän arvon rahaston osuus on -2,0 miljoonaa euroa (-2,8 milj. € 31.12.2018).

Vararahasto
Vararahasto sisältää osuuskunnan sääntöjen mukaisen vapaasta omasta pääomasta siirrettävän osuuden. Rahaston arvo on 18,5 miljoonaa euroa (18,5 milj. € 31.12.2018).

Hallintoneuvoston käyttörahasto
Hallintoneuvoston käyttörahaston käytöstä päättää hallintoneuvosto. Rahaston arvo on 0,1 miljoonaa euroa (0,0 milj. € 31.12.2018).

Vapaat rahastot

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
Vuonna 2016 tehdyn sääntöuudistuksen mukaisesti osuuskauppojen osuusmaksujen lisäykset Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Rahaston arvo on 29,4 miljoonaa euroa (21,5 milj. € 31.12.2018)

22. Korolliset velat

Pitkäaikaiset korolliset velat Milj. €	2019	2018
Rahoitusleasingvelat	1 061,1	133,5
Muut pitkäaikaiset korolliset velat		3,4
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	**1 061,1**	**136,8**

Lyhytaikaiset korolliset velat Milj. €	2018	2017
Rahoitusleasingvelat	117,7	14,3
Muut lyhytaikaiset korolliset velat		24,0
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	**117,7**	**38,3**

Rahoitusleasingvelat Milj. €	2019	2018
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä:		
Yhden vuoden kuluessa	177,2	20,6
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	591,7	59,1
Yli viiden vuoden kuluttua	800,4	122,1
Vähimmäisvuokrat yhteensä	**1 569,3**	**201,7**

Rahoitusleasingvelat Milj. €	2019	2018
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo:		
Yhden vuoden kuluessa	114,9	14,3
Pitkäaikainen IFRS 16 velka	1 050,2	
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa		39,3
Yli viiden vuoden kuluttua		94,2
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	**1 165,1**	**147,8**
Kertyvät rahoituskulut	**0,0**	**53,9**

Milj. €	2019
Leasingvelkojen korko	157,3
Muuttuvat vuokrat	4,6
Lyhytaikaisten vuokrien määrä	0,6
Alle 5.000 € vuokrasopimukset	1,3

IFRS 16 siirtymän vaikutus Milj. €	2019
Tilinpäätöksessä raportoidut vuokravastuut 31.12.2018	1 502,2
Alkamattomat vuokrasopimukset, joihin konserni on sitoutunut	-262,5
Diskonttaus	-200,2
Lyhytaikaisten vuokrien määrä	-0,6
Alle 5.000 € vuokrasopimukset	-1,3
Muuttuvat vuokrat	-1,8
Rahoitusleasing sopimukset 31.12.2018	147,8
1.1.2019 kirjattu leasingvelka	1 183,5

Vuokrien painotettu keskimääräinen diskonttokorko 1.1.2019 oli 3,1%.

Laskennassa on käytetty vuokra-aikana sopimuksen vuokra-aikaa, jatko-optioita ei ole huomioitu ellei niistä ole sitovaa päätöstä. Perusperiaatteena on, että vuokrasopimuksen jatko-optiota ei voi pitää todennäköisenä, ennen kuin hallitus on hyväksynyt liiketoiminnan esityksen sopimuksen jatkosta. Näin ollen jatko-optiot tullaan huomioimaan, kun niistä on sitova päätös tehty hallituksen tai muun päättävän tahon toimesta. Logistiikkakeskuksiin ja terminaaleihin liittyviin sopimuksiin ei sisälly erillisiä optioita, vaan jatkosopimuksen käytöstä ja ehdoista sovitaan erikseen.

23. Korottomat velat

Milj. €	2019	2018
Pitkäaikaiset korottomat velat	39,2	36,3
Pitkäaikaiset korottomat velat yhteensä	**39,2**	**36,3**
Ostovelat yhteensä	**726,8**	**693,3**
Saadut ennakot	16,9	10,1
Muut lyhytaikaiset velat	32,5	28,6
Johdannaisvelat	0,4	2,9
Siirtovelat	107,6	103,3
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	**157,4**	**144,9**
Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	60,0	56,4
Rahoituserät	0,1	0,0
S-julkaisujen siirtovelat	28,2	19,9
Muut	19,3	26,9
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	**107,6**	**103,3**

24. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Suojaus-laskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankinta menoon kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2019	Käypä arvo 2019
Rahoitusvarat						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**					
Osakkeet ja osuudet		3,7			3,7	3,7
Lainasaamiset				30,6	30,6	32,2
Korottomat lainasaamiset				2,6	2,6	2,4
Myyntisaamiset					0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**					
Myyntisaamiset				522,9	522,9	522,9
Muut korottomat saamiset				48,2	48,2	48,2
Rahoituserien siirtosaamiset				0,3	0,3	0,3
Johdannaisvarat		0,1	0,3		0,4	0,4
Rahamarkkinasijoitukset	**19**	5,0		29,0	34,0	34,1
Rahavarat	**20**			161,4	161,4	161,4
Rahoitusvarat yhteensä		**8,8**	**0,3**	**794,9**	**804,0**	**805,6**
Rahoitusvelat						
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**					
Ostovelat				0,0	0,0	0,0
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta				0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaiset korottomat velat	23					
Rahanlaskentapalvelu				32,3	32,3	32,3
Muut korottomat velat				0,5	0,5	0,5
Lyhytaikaiset korolliset velat	22					
Korolliset lainat muilta						
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**					
Siirtovelat rahoituserät				0,1	0,1	0,1
Johdannaisvelat		0,2	0,2		0,4	0,4
Ostovelat	**23**			726,5	726,5	726,5
Rahoitusvelat yhteensä		**0,2**	**0,2**	**759,4**	**759,8**	**759,8**

Taulukko ei sisällä vuokrasopimusvelkoja tase-arvoltaan 1.179,5 milj. eur

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Suojaus-laskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankinta menoon kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2018	Käypä arvo 2018
Rahoitusvarat						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**					
Osakkeet ja osuudet		3,3			3,3	3,3
Lainasaamiset				30,6	30,6	36,4
Korottomat lainasaamiset				2,3	2,3	2,2
Myyntisaamiset					0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**					
Myyntisaamiset				530,4	530,4	530,4
Muut korottomat saamiset				83,9	83,9	83,5
Rahoituserien siirtosaamiset				1,9	1,9	1,9
Johdannaisvarat		2,6	0,4		2,9	2,9
Rahavarat	**20**					
Käteisvarat ja talletukset				172,6	172,6	172,6
Rahoitusvarat yhteensä		**5,9**	**0,3**	**821,7**	**827,9**	**833,3**
Rahoitusvelat						
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**					
Rahoitusleasingvelat				133,6	133,6	147,8
Pitkäaikaiset korottomat velat	**23**					
Rahanlaskentapalvelu				33,4	33,4	33,4
Muut korottomat velat				0,4	0,4	0,4
Lyhytaikaiset korolliset velat	**22**					
Korolliset lainat muilta		24,0		0,0	24,0	24,0
Rahoitusleasingvelat				14,3	14,3	20,6
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**					
Siirtovelat rahoituserät				0,0	0,0	0,0
Johdannaisvelat		3,7	0,2		3,9	3,9
Ostovelat	**23**			693,3	693,3	693,3
Rahoitusvelat yhteensä		**27,7**	**0,2**	**875,1**	**903,0**	**923,5**

Käyvän arvon hierarkia

Milj. €	Liite	Käypä arvo 2019	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**				
Osakkeet ja osuudet		3,7			3,7
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**				
Johdannaisvarat		0,4		0,4	
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	**19**				
Rahamarkkinasijoitukset		5,0		5,0	
Yhteensä		**9,1**	**0,0**	**5,4**	**3,7**
Käypään arvoon arvostetut velat					
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**				
Johdannaisvelat		0,4		0,4	
Yhteensä		**0,4**	**0,0**	**0,4**	**0,0**

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan. Käypien arvojen hierarkian eri tasojen välisten siirtojen ajankohta määritetään raportointikauden lopun mukaisesti.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Suomen Luotto-osuuskunnan osuudet esitetään tasolla 3 johtuen epätarkkuudesta käyvän arvon määrityksessä. Osuuksien käypä arvo 2,0 miljoonaa euroa (2018: 1,5 milj. €) perustuu Suomen Luotto-osuuskunnan alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta. Edellä mainittujen lisäksi taso 3 sisältää noteeraamattomia osakkeita 1,7 miljoonaa euroa (2018: 1,8 milj. €), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä.

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatuista eristä

Milj. €	2019
Alkusaldo 1.1.	3,3
Ostot	0,1
Myynnit	-0,2
Tuloslaskelmaan kirjatut arvon alentumiset	0,0
Tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset	0,5

Milj. €	Liite	Käypä arvo 2018	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**				
Osakkeet ja osuudet		3,3			3,3
Lainasaamiset		36,4		36,4	
Korottomat lainasaamiset		2,2		2,2	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**				
Lainasaamiset		83,5		83,5	
Johdannaisvarat		2,9	2,8	0,1	
Yhteensä		**128,4**	**2,8**	**122,2**	**3,3**
Käypään arvoon arvostetut velat					
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**				
Rahoitusleasingvelat		147,8		147,8	
Pitkäaikaiset korottomat velat	**23**				
Rahanlaskentapalvelu		33,4		33,4	
Muut korottomat velat		0,4		0,4	
Lyhytaikaiset korolliset velat	**22**				
Korolliset lainat muilta		24,0		24,0	
Rahoitusleasingvelat		20,6		20,6	
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**				
Johdannaisvelat		3,9	2,8	1,1	
Yhteensä		**230,2**	**2,8**	**227,3**	**0,0**

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatuista eristä

Milj. €	2018
Alkusaldo 1.1.	3,3
Ostot	0,1
Myynnit	0,0
Tuloslaskelmaan kirjatut arvon alentumiset	-0,1
Tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset	0,0

25. Varaukset

Milj. €	Tappiolliset vuokra-sopimukset	Vuokratilojen ylläpito-varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2019	6,7	0,6	0,0	7,4
Käytetyt varaukset	-0,3	-0,2	0,1	-0,4
Varaukset 31.12.2019	**6,5**	**0,4**	**0,1**	**7,0**

Varausten jakautuminen	
Pitkäaikainen	6,4
Lyhytaikainen	0,6

Muiden varausten lisäys muodostuu pääosin lähialueiden kiinteistötoimintojen uudelleenjärjestelystä.

Milj. €	Tappiolliset vuokra-sopimukset	Vuokratilojen ylläpito-varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2018	13,5	0,6	11,3	25,4
Varausten lisäykset	0,0			0,0
Käytetyt varaukset	-6,8		-11,2	-18,0
Käyttämättömien varausten peruutukset			-0,1	-0,1
Varaukset 31.12.2018	**6,7**	**0,6**	**0,0**	**7,4**

Varausten jakautuminen	
Pitkäaikainen	6,8
Lyhytaikainen	0,6

26. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle antajana
Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2019	2018
Yhden vuoden kuluessa	8,2	9,1
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	26,8	7,8
Yli viiden vuoden kuluttua	21,7	4,8
Yhteensä	**56,7**	**21,7**

27. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta

Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat Talous- ja rahoituspolitiikka sekä riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa.

Johdannaisia käytetään pääasiassa yhtymän rahoitusriskeiltä suojautumiseen. Muussa kuin suojaustarkoituksessa johdannaiskauppaa käydään vain SOK:n hallituksen hyväksymien riskilimiittien rajoissa.

Avoin johdannaispositio Milj. €	Kohde-etuuden arvot 2019	Kohde-etuuden arvot 2018	Käyvät arvot 2019	Käyvät arvot 2018
Sopimukset, joihin sovelletaan IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa	23,9	23,9	0,4	0,4
Valuuttatermiinit	23,9	23,9	0,4	0,4
Suojaavina tehdyt sopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	23,8	23,8	0,2	0,2
Valuuttatermiinit	19,6	19,6	0,2	0,2
Sähköjohdannaiset	4,2	4,2	0,0	0,0

Kaikki johdannaissopimukset erääntyvät vuoden 2020 aikana.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski on riski siitä, että SOK:n ja sen tytäryhtiöiden likvidit varat ja käyttämättömät lainalimiitit eivät riitä operatiivisiin tarpeisiin tai että tarvittavan likviditeetin järjestäminen aiheuttaa korkeita lisäkustannuksia.

SOK-yhtymän likviditeettiriskiä hallitaan pitämällä kassareservi tasolla, joka turvaa yhtymän maksuvalmiuden myös yllättävissä tilanteissa. Likviditeettiriski voi realisoitua tilanteissa, joissa SOK:lle syntyy odottamattomia ja välittömiä maksuvelvoitteita tai SOK:n saatavien suoritukset viivästyvät esimerkiksi tietojärjestelmähäiriön takia.

Kassareservissä huomioidaan ja siihen lasketaan likvidit jälkimarkkinakelpoiset varat sekä sellaiset pankkitilien käyttövarat kotimaassa tai ulkomailla, jotka ovat käytettävissä saman päivän aikana. Käyttövarojen lisäksi huomioidaan käyttämättömät tililimiitit. Kassareservin tavoitekoko on 100 miljoonaa euroa.

Lisäksi maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit pyritään minimoimaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman avulla.

SOK-yhtymä on solminut komittoituja luottolimiittejä 100 miljoonaa euroa (2018: 100 milj. €). Luottolimiiteillä ei ole annettua vakuutta. Luottolimiiteistä erääntyy 70 miljoonaa vuonna 2021 ja 30 miljoonaa 2022. Vuonna 2019 tai 2018 komittoituja luottolimiittejä ei ole ollut käytössä. Kirjanpidossa pitkäaikaisesta limiitistä nostettu laina käsitellään pitkäaikaisena velkana.

Rahoituslimiittien ehtoihin sisältyy kovenantteja. Taloudellisina kovenantteina käytetään kaikissa rahoituslimiittisopimuksissa ilman vuokraoikeusvelkoja laskettavaa omavaraisuusastetta ja käyttökate/nettokorot -tunnuslukua. Lisäksi vuokraoikeusvelkojen enimmäismäärä on rajoitettu. Kovenanttiehdot eivät rikkoutuneet tilikauden aikana.

SOK-yhtymällä on lisäksi 57 miljoonan euron määräiset komittoimattomat tililimiitit sekä 250 miljoonan euron yritystodistusohjelma. Yritystodistusohjelmasta oli käytössä keskimäärin 6,3 miljoonaa euroa (2018: 14,6 milj. €).

SOK-yhtymän rahoitusvelkojen ja johdannaissopimusten sopimukseen perustuvien rahavirtojen maturiteettianalyysi Milj. €	**Liite**	**Kirjanpito-arvo 2019**	**Sopimukseen perustuvat kassavirrat [1]**	**Vaadit-taessa**	**alle 3 kk**	**3-12 kk**	**1-2 v**	**2-5 v**	**yli 5 v**
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Pitkäaikaiset korolliset velat	22								
Ostovelat									
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta									
Vuokrasopimusvelat		1 077,3	1 261,1				158,3	404,7	698,1
Pitkäaikaiset korottomat velat	23								
Rahanlaskentapalvelu		32,3	32,3	32,3					
Muut korottomat velat		0,5	0,5				0,5		
Lyhytaikaiset korolliset velat	22								
Korolliset lainat muilta									
Vuokrasopimusvelat		120,5	128,0		32,2	95,8			
Ostovelat	23	726,5	726,5		726,4	0,1	0,0		
Taseen ulkopuoliset vastuut									
Takausvastuiden nimellisarvo		169,9	169,9	169,9					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä		**2 127,1**	**2 318,3**	**202,3**	**758,5**	**95,9**	**158,8**	**404,7**	**698,1**
Johdannaisvelat	22, 26								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,2							
Valuuttajohdannaiset		0,2	-0,1		-0,1	0,0			
Korkojohdannaiset									
Johdannaisvarat	20, 22								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,3	0,4		0,3	0,1			
Valuuttajohdannaiset		0,1	0,5		0,4	0,1			
Korkojohdannaiset									
Nettojohdannaisvelat yhteensä		**0,0**	**-1,1**	**0,0**	**-0,9**	**-0,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Yhteensä		**2127,1**	**2 317,3**	**202,3**	**757,6**	**95,7**	**158,8**	**404,7**	**698,1**

1) rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Taulukokko sisältää kaikki 31.12.2019 voimassa olleet rahoitusinstrumentit ja niiden sopimukseen perustuvat pääomat ja korot. Vieraan valuutan määräiset erät on muunnettu euroiksi käyttäen EKP:n tilinpäätöspäivänä noteeraamaa kurssia. Rahoitusvelkojen vaihtuvakorkoiset koronmaksut on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän korkokäyriä. Rahoitusvelat, joiden takaisinmaksua voidaan vaatia ennen eräpäivää, on esitetty periodissa, jona takaisinmaksu on aikaisintaan mahdollista.

Johdannaisista on esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Tulevat vaihtuvakorkoiset kassavirrat on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän korkokäyriä.

Milj. €	Liite	Kirjanpito-arvo 2018	Sopimukseen perustuvat kassavirrat [1]	Vaadit-taessa	alle 3 kk	3-12 kk	1-2 v	2-5 v	yli 5 v
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Pitkäaikaiset korolliset velat	22								
Vuokrasopimusvelat		133,6	181,2				18,8	40,3	122,1
Pitkäaikaiset korottomat velat	23								
Rahanlaskentapalvelu		33,4	33,4	33,4					
Muut korottomat velat		0,4	0,4				0,4		
Lyhytaikaiset korolliset velat	22								
Korolliset lainat muilta		24,0	24,0		24,0	0,0			
Vuokrasopimusvelat		14,3	20,6		5,4	15,2			
Ostovelat	23	693,3	693,3		690,9	2,4	0,0		
Taseen ulkopuoliset vastuut									
Takausvastuiden nimellisarvo		148,4	148,4	148,4					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä		**1 069,0**	**1 122,9**	**203,4**	**720,3**	**17,6**	**19,2**	**40,3**	**122,1**
Johdannaisvelat	19, 22								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,2	-0,1		0,0	-0,1			
Valuuttajohdannaiset		0,0	-0,1		0,0	-0,1			
Hyödykejohdannaiset		2,8	0,2		0,0	0,2			
Johdannaisvarat	19								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,3	0,6		0,4	0,1			
Valuuttajohdannaiset		0,2	0,8		0,7	0,1			
Hyödykejohdannaiset		2,8	0,2		0,0	0,2			
Nettojohdannaisvelat yhteensä		**-0,3**	**-1,5**	**0,0**	**-1,1**	**-0,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Yhteensä		**1 068,7**	**1 121,4**	**203,4**	**719,2**	**17,3**	**19,2**	**40,3**	**122,1**

1) rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Luottoriski

Luottoriski on riski sille, että sopimuksen vastapuoli laiminlyö maksuvelvollisuutensa SOK-yhtymälle tai että muutos vastapuolen luottokelpoisuudessa vaikuttaa sen liikkeelle laskemien rahoitusinstrumenttien markkina-arvoon. Luottoriski syntyy sillä hetkellä, kun on tehty tai päätetty tehdä liiketoimi tai sopimus, joka sisältää riskin, että SOK-yhtymän saatavat voivat jäädä saamatta.

Suurin osa SOK-yhtymän luottoriskistä on rahoitusmarkkinasopimuksiin ja myyntisaataviin liittyvää. SOK-yhtymän likviditeetti sijoitetaan raha- ja valuuttamarkkinoille tuottavasti, mutta tarpeettomia riskejä välttäen.

Sijoitustoimintaa ja johdannaiskauppaa käydään ainoastaan SOK:n hallituksen hyväksymien vastapuolten kanssa, hallituksen hyväksymän limiitin puitteissa.

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on osa liiketoimintayksiköiden toimintaa.

Rahoitusvarojen luottoriskin enimmäismäärä

Milj. €	2019	2018
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		
Lainasaamiset	30,6	30,6
Korottomat lainasaamiset	2,6	2,3
Myyntisaamiset	0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset		
Myyntisaamiset	522,9	530,4
Muut korottomat saamiset	48,2	83,9
Rahoituserien siirtosaamiset	0,3	1,9
Johdannaisvarat	0,4	2,9
Rahavarat	161,4	172,6
Taseen ulkopuoliset vastuut		
Takausvastuiden nimellisarvo	169,9	148,4
Yhteensä	**936,3**	**973,0**

Johdannaisvarat muodostuvat sopimusten kirjanpidossa olevista positiivisista markkina-arvoista.

Yhtymän luottoriskiä lisäävät takaussitoumukset on esitetty liitteessä 29. Takausvastuut sisältävät S-ryhmään kuuluvien yritysten puolesta myönnettyjä takauksia, joiden realisoituminen ei ole todennäköistä.

Luottoriskiä pienentävät erät

SOK-yhtymä on saanut osuuskauppojen puolesta annettujen takausten vastavakuudeksi reaalivakuuksia 0,0 miljoonan euron arvosta (2018: 0,0 milj. €) ja 0,0 miljoonaa euroa pankkitakauksia (2018: 0,0 milj. €)

SOK-yhtymä on pienentänyt myyntisaamisten luottoriskiä luottovakuutuksilla. Vakuutettujen myyntisaamisten arvo on ollut 8,8 miljoonaa euroa, joiden enimmäiskorvaus on 4,0 miljoonaa euroa per vakuutuskausi.

Odotettavissa olevat saamisten luottotappiot

Milj. €	2019	2018
Alkusaldo 1.1.	1,1	-
Muutokset tilikauden aikana	1,0	1,1
Tilanne 31.12.	2,1	1,1

IFRS 9:n mukaisia odotettavissa olevia saamisten luottotappioita on kirjattu myynti- ja lainasaamisista, rahamarkkinasijoituksista sekä myönnetyistä takauksista. Myyntisaamisten odotettavissa olevat luottotappiot perustuvat toteutuneisiin luottotappioihin ja tilinpäätöshetkellä erääntyiden saamisten määrään sekä luottotappioiden arvioituun todennäköisyyteen. Muiden erien osalta odotettavissa olevien luottotappioiden määrät perustuvat vastapuolten luottoluokituksiin ja luokitusten mukaisiin luottotappioiden todennäköisyyksiin. Pankkitilien ja lyhytaikaisten pankkitalletusten vastapuoliin ei luottoluokitusten perusteella sisälly odotettavissa olevaa luottotappioriskiä. Odotettavissa olevat pitkäaikaisten saamisten luottotappiot on laskettu käyttäen seuraavan 12 kuukauden luottotappion todennäköisyyksiä, koska luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisen myöntämisen jälkeen. Rahamarkkinasijoitusten odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa on käytetty 6 kuukauden luottoriskikertoimia, koska voimassa olevat sopimukset erääntyvät tämän ajan kuluessa.

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi Milj. €	Liite	2019	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			Tilikaudella kirjatut arvonalennukset
				1-30 päivää	31-90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset							
erääntyy yli vuoden kuluessa	17	33,1	33,1				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	20	522,9	521,1	1,8	0,1	0,0	
Yhteensä		556,0	554,2	1,8	0,1	0,0	

Luottotappiotilien täsmäytyslaskelma Milj. €	2019	2018
Realisoituneet luottotappiot	0,2	0,9
Palautuneet luottotappiot	-0,2	-0,2
Tilikaudella kirjatut arvonalennukset		
Loppusaldo 31.12.	0,1	0,7

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi Milj. €	Liite	2018	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			Tilikaudella kirjatut arvonalennukset
				1-30 päivää	31-90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset							
erääntyy yli vuoden kuluessa	17	32,9	32,9				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	20	530,4	526,4	3,7	0,2	0,1	
Yhteensä		563,3	559,3	3,7	0,2	0,1	

Luottotappiotilien täsmäytyslaskelma Milj. €	2019	2018
Realisoituneet luottotappiot	0,9	0,8
Palautuneet luottotappiot	-0,2	-0,2
Tilikaudella kirjatut arvonalennukset		
Loppusaldo 31.12.	0,7	0,7

Saamistodistusten laadun analyysi		2019		2018	
Milj. €	**Liite**	**Arvo**	**Osuus saamisista**	**Arvo**	**Osuus saamisista**
Senior-ehtoiset lainat	19	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Junior-ehtoiset lainat	15	20,0	100,0 %	20,0	100,0 %
Yhteensä		**20,0**	**100,0 %**	**20,0**	**100,0 %**
Saamistodistukset luottoluokittain					
AA-	19	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Luokittelematon, S-Pankki	15	20,0	100,0 %	20,0	100,0 %
Yhteensä		**20,0**	**100,0 %**	**20,0**	**100,0 %**

Riskikeskittymät
Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2019

Milj. €	**Suomi**	**Pohjoismaat**	**Muut EU-maat**	**Muut maat**
Lainasaamiset	32,4		0,1	0,7
Myyntisaamiset	518,1	0,4	3,1	1,3
Muut korottomat saamiset	48,2			
Rahavarat	109,7	22,7	26,0	3,0
Muut erät	0,7			
Yhteensä	**709,0**	**23,1**	**29,2**	**5,0**
Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2018				
Lainasaamiset	32,1		0,1	0,7
Myyntisaamiset	525,0	0,7	3,5	1,2
Muut korottomat saamiset	83,9			
Rahavarat	148,0	3,4	9,5	11,7
Muut erät	0,7			
Yhteensä	**789,7**	**4,1**	**13,0**	**13,7**

Riskikeskittymät esitetään taulukoissa ainoastaan SOK-yhtymän ulkoisten erien osalta.

Rahoitusvarojen ja -velkojen vähentäminen toisistaan 2019

SOK-yhtymä ei ole nettouttanut rahoitusvarojaan ja -velkojaan. Osaan johdannaissopimuksista kohdistuu kuitenkin sopimus, jonka mukaan johdannaiset voitaisiin konkurssitilanteessa nettouttaa.

Johdannaissopimukset **Milj. €**	**Kirjatut rahoitusvarat**	**Kirjatut rahoitusvelat**	**Nettoarvo**
2019	0,4	-0,4	0,0
2018	0,5	-0,1	0,5

Korkoriski

Korkoriski tarkoittaa markkinakorkojen muutoksista aiheutuvaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Korkoriski on periaatteessa minimoitu, kun SOK-yhtymän korollisten erien keskimääräinen korkosidonnaisuusaika neutraloi operatiivisen toiminnan herkkyyden korkotason muutoksille.

SOK-yhtymän tavoite korkoriskin hallinnassa on alentaa tai poistaa markkinakorkojen muutoksen negatiivinen vaikutus yhtymän kassavirtoihin, tulokseen ja taseeseen, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK-yhtymän korkoriskin mittaamisessa huomioidaan ainoastaan konsernin ulkopuoliset korolliset erät sisältäen mm. anto- ja ottolainat sekä johdannaiset. Korkoriski jaetaan markkinakorkotasojen muutoksista johtuvaan korkovirtojen volatiliteettiin (korkovirtariski) ja korollisen nettoposition nykyarvon herkkyyteen (hintariski). Eri valuuttoihin liittyviä korkoriskejä ei netoteta keskenään.

Tavoitteena on, että yhden prosenttiyksikön lineaarinen markkinakorkotason muutos ei aiheuta nettorahoituskuluihin lisäystä, joka ylittää euromäärältään yhden prosentin kunkin vuoden suunnitellusta käyttökatteesta. Korkoriskipositiota seurataan viiden vuoden suunnittelujaksolla ja edellä esitetyn mittarin tavoitteen tulee täyttyä suunnittelujakson kolmena ensimmäisenä vuotena. Mikäli suunniteltujen vaihtuvakorkoisten saamisten määrä ylittää vaihtuvien velkojen määrän (ml. korkojohdannaiset), korkovirtariskiä ei tarvitse suojata markkinakoron laskulta kyseisellä periodilla.

Korkohintariski realisoituu SOK-yhtymässä tulokseen käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusinstrumenttien eli johdannaissopimusten osalta. Omaan pääomaan vaikuttavaa korkohintariskiä sisältyy käypään arvoon muiden laajan tuloslaskelman erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin.

Korkoherkkyysanalyysi

Taulukossa on esitetty SOK-yhtymän korollisten nettovelkojen sekä johdannaissaamisten ja -velkojen korkoherkkyys. Herkkyytenä esitetään prosenttiyksikön korkotason muutoksen vaikutus SOK-yhtymän tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan tilinpäätöspäivänä. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

				Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
2019 Milj. €	**Liite**	**Riskille altis positio**	**Duraatio**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**
Korolliset saamiset	17, 21						
EUR		211,1	0,1	1,2	-1,0		
USD		1,5	0,1	0,0	0,0		
RUB		0,3	0,1	0,0	0,0		
Muut valuutat		0,6	1,5	0,1	-0,1		
Johdannaisvarat ja -velat	20, 26						
EUR		-52,6	0,3	-0,2	0,2	0,0	0,0
USD		56,9	0,2	0,1	-0,1		
RUB		0,0	0,0	0,0	0,0		
Muut valuutat		-3,9	-0,3	-0,1	0,1		
Korolliset velat	22						
EUR		0,0	0,0	0,0	0,0		
Yhteensä		**211,5**		**1,1**	**-0,9**	**0,0**	**0,0**

Johdannaisvarojen ja -velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan prosenttiyksikön koronmuutoksen vaikutus johdannaisen käypään arvoon. Muiden korollisten saamisten ja velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan prosenttiyksikön korkonmuutoksen vaikutus korkovirtoihin seuraavan 12 kk:n aikana. Laskelmassa on oletettu taseen pysyvän saman suuruisena seuraavan 12kk.

Duraationa ilmoitetaan aika seuraavaan uudelleenhinnoitteluun vuosina.

				Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
2018 Milj. €	**Liite**	**Riskille altis positio**	**Duraatio**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**
Korolliset saamiset	15, 19						
EUR		162,4	0,1	0,9	-0,6		
USD		4,0	0,1	0,0	0,0		
RUB		9,0	0,1	0,1	-0,1		
Muut valuutat		0,8	0,2	0,0	0,0		
Johdannaisvarat ja -velat	19, 22						
EUR		-49,1	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,0
USD		42,5	0,2	-0,1	0,1		
RUB		0,0	0,0	0,0	0,0		
Muut valuutat		5,8	0,1	0,0	0,0		
Korolliset velat	22						
EUR		1,5	0,0	0,0	0,0		
Yhteensä		**163,1**		**0,9**	**-0,6**	**0,0**	**0,0**

Valuuttariski

SOK-yhtymän liikevaihto kertyy pääosin kotimaasta.

Valuuttariski tarkoittaa valuuttakurssien muutosten aiheuttamaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. SOK:n ja sen tytäryhtiöiden valuuttariskin suuruutta tarkastellaan valuutoittain. Tavoitteena on minimoida avoimen position valuuttariskistä aiheutuva epävarmuus, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän valuuttariskin hallinnasta. SOK-yhtymän valuuttariskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin valuuttariskiä. ALM-position riski valuuttakurssin muuttuessa kymmenellä prosentilla ei saa ylittää kahta miljoonaa euroa. Transaktioriskit ovat sopimuksen tekevän SOK:n yksikön tai tytäryhtiön vastuulla. Merkittävät transaktioriskit suojataan pääsääntöisesti johdannaisilla.

Tytäryhtiöiden valuuttariskiä pienennetään rahoittamalla yhtiöiden toimintaa samassa valuutassa kuin rahan käyttökin on, sekä johdannaisten avulla. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin sijoitettuun oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyvää translaatioriskiä pienennetään suojaamalla pääomat siltä osin kuin 20 %:n kurssimuutos aiheuttaisi yli 0,6 prosenttiyksikön heikennyksen SOK-yhtymän omavaraisuusasteeseen. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin sijoitettua vieraan pääoman ehtoista rahoitusta suojataan valuuttakurssiriskiltä vain siltä osin, jonka yhtiöt ovat suunnitelleet maksavansa takaisin alle neljän vuoden kuluttuessa.

Valuuttaherkkyysanalyysi

Valuuttaherkkyysanalyysissä esitetään, mitä 10 % euron vahvistuminen tai heikentyminen muita valuuttoja vastaan vaikuttaisi yhtymän tulokseen tai omaan pääomaan. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Laskelma sisältää SOK:n ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman määrän, jonka euroiksi muuntamisesta aiheutuu vaikutus omaan pääomaan. Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

2019 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus tuloslaskelmaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
USD	21,6	-2,2	2,2
RUB	-6,2	0,6	-0,6
Muut valuutat	6,6	-0,7	0,7
Yhteensä	**22,1**	**-2,2**	**2,2**

2019 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus omaan pääomaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
RUB	36,6	-3,7	3,7
USD	37,0	-3,7	3,7
Yhteensä	**73,6**	**-7,4**	**7,4**

2018 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus tuloslaskelmaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
USD	16,8	-1,7	1,7
RUB	-4,5	0,5	-0,5
Muut valuutat	2,2	-0,2	0,2
Yhteensä	**14,5**	**-1,5**	**1,5**

2018 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus omaan pääomaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
RUB	36,7	-3,7	3,7
USD	23,9	-2,4	2,4
Yhteensä	**60,6**	**-6,1**	**6,1**

Korkovirtariski ja suojauslaskenta

SOK-yhtymässä sovelletaan suojauslaskentaa erittäin todennäköisiä tulevia ostoja suojaaviin johdannaisiin. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennan tarkoitus on suojautua valuuttamääräisten ostojen valuuttariskiltä.

Suojauslaskentaa sovelletaan johdannaisiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IFRS9-standardin suojauslaskennan ehdot. Suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa.

Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan.

Suojauksen tehokas osuus kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Suojausinstrumenteina käytettyjen johdannaisten käyvät arvot

Milj. €	**2019**	**2018**
Johdannaisvelat		
Valuuttatermiinit	0,2	0,0
Yhteensä	0,2	0,0
Johdannaissaamiset		
Valuuttatermiinit	0,3	0,4
Yhteensä	**0,3**	**0,4**
Rahavirran suojauksesta konsernin omaan pääomaan kirjatut muutokset		
Alkusaldo 1.1.	0,0	-0,6
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	-0,2	0,2
Tuloslaskelmaan sisällytetty määrä	-0,2	0,6
Loppusaldo 31.12.	**-0,4**	**0,2**

Omaan pääomaan kirjatut erät on esitetty ilman verovaikutusta.

Omaan pääomaan kirjatut arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella kun suojatut rahavirrat kirjataan tuloslaskelmaan, johdannainen erääntyy tai suojauslaskennan edellytykset eivät enää täyty.

28. Lähipiiritapahtumat

SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvat tytäryritykset, osakkuusyritykset, yhteisyritykset, pääjohtaja ja hänen sijaisensa, SOK:n konsernijohtoryhmä, SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. SOK-yhtymässä ylläpidetään lähipiiriin kuuluvista lähipiirirekisteriä. Alueosuuskaupat eivät kuulu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä -standardin mukaiseen SOK-yhtymän lähipiiriin.

Maksetut johdon työsuhde-etuudet

Milj. €	**2019**	**2018**
Pääjohtajan ja SOK:n konsernijohtoryhmän palkat ja palkkiot	3,4	3,4
SOK:n hallituksen ja hallintoneuvoston palkat ja palkkiot	0,5	0,4
Pääjohtajan ja SOK:n konsernijohtoryhmän lisäeläkekulut	0,9	0,8
Yhteensä	**4,7**	**4,6**

Johdon eläkesitoumukset: SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä sekä muulla johdolla, joka täyttää eläkepolitiikan mukaiset kriteerit on oikeus lisäeläkevakuutukseen, jossa eläkeikä on 60 – 63 vuotta.

Lähipiirilainat emo-osuuskunnalle/sisaryrityksille, osakkuusyrityksille sekä yhteisyrityksille on myönnetty normaalin liiketoiminnan rahoittamiseen. SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvalle johdolle ei ole myönnetty lainoja vuosina 2018-2019. Myöskään ehdollisia eriä ja muita sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Johtoon kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa SOK-yhtymään.

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa:

Milj. €	**2019**	**2018**
Myynnit	17,0	23,6
Ostot	36,7	389,7
Rahoitustuotot ja -kulut	1,4	0,6
Myyntisaatavat ja muut saamiset	0,8	1,5
Lainasaamiset	25,0	20,0
Ostovelat ja muut velat	0,1	10,6

29. Vastuusitoumukset

Milj. €	2019	2018
Muut annetut vakuudet		
Pantit	0,1	0,1
Kiinnitykset	0,8	0,7
Takaukset	2,5	2,5
Yhteensä	**3,4**	**3,3**
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten velasta	145,4	120,1
Yhteensä	**145,4**	**120,1**
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Pantit yhteisyritysten vastuista	0,5	
Pantit omistusyhteisyritysten vastuista	0,0	
Takaukset yhteisyritysten vastuista	20,7	25,8
Yhteensä	**21,1**	**25,8**
Muut vastuut		
Remburssivastuut	0,1	0,2

Annetut vakuudet koostuvat pääosin yhteisyritys North European Oil Trade Oy:n ja sen tytäryhtiö North European Oil Trade AB:n puolesta annetuista 116,5 miljoonan euron (95,9 milj. € 31.12.2018) velan ja muiden vastuiden takauksista ja panteista sekä yhteisyritys Kauppakeskus Mylly Oy:n puolesta annetusta 50,0 miljoonan euron (50,0 milj. € 31.12.2018) velan takauksesta.

Muut taloudelliset vastuut:

Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 9,4 miljoonaa euroa (8,7 milj. € 31.12.2018).

Muut vastuusitoumukset:

Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti SOK:n vastuu S-Voima Oy:n kustannuksista sisältäen myös lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot määräytyy markkinasähkön osalta osakkaan käyttämän energian mukaan, tuulivoiman ja ydinvoiman (ydinvoiman jatkorahoittamisesta on luovuttu 2012) osalta osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa ja aurinkosähkön osalta osakkaan hallitsemille kiinteistöille rakennettujen aurinkovoimaloiden perusteella.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomanehtoista rahoitusta. SOK:n 31.12.2019 mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. € 31.12.2018).

30. Tytär- ja osakkuusyhtiöt

SOK-yhtymän ja SOK:n omistamat yritykset 31.12.2019	Maa	SOK-yhtymän omistus-osuus-%	SOK-yhtymän äänivalta-osuus-%	SOK:n omistus-osuus-%
Konserniyritykset				
Kaupalliset				
AS Sokotel	Viro	100	100	
Inex Partners Oy	Suomi	100	100	100
Inex Export Oy	Suomi	100	100	100
Jollas-Opisto Oy	Suomi	100	100	100
Meira Nova Oy	Suomi	100	100	100
OOO Itis 2	Venäjä	100	100	
OOO SOK Service Center RUS	Venäjä	100	100	
OOO Otel Plus	Venäjä	100	100	
OOO Prisma	Venäjä	100	100	
OOO Sokotel	Venäjä	100	100	
Prisma Peremarket AS	Viro	100	100	
Reila Palvelut Oy	Suomi	100	100	100
S-Herkkukeittiö Oy	Suomi	100	100	100
SOK Fund Management Oy	Suomi	100	100	100
SOK-Liiketoiminta Oy	Suomi	100	100	100
Sokotel Oy	Suomi	100	100	
SOK Real Estate Int Oy	Suomi	100	100	99
SOK Retail Int Oy	Suomi	100	100	
S-Business Oy	Suomi	100	100	100
S-Yrityspalvelu Oy	Suomi	100	100	100
20 kpl				
Kiinteistöyhtiöt 23 kpl				
Konserniyritykset yhteensä 43 kpl				
Yhteisyritykset				
Kauppakeskus Mylly Oy	Suomi	50	50	50
Kiinteistö Oy Kuloisten Kauppakeskus	Suomi	50	50	
North European Oil Trade Oy	Suomi	51	50,8*	51
* NEOT Oy:n käsittely yhteisyrityksenä perustuu osakassopimukseen				
Yhteisyritykset yhteensä 3 kpl				
Osakkuusyhtiöt				
Asunto Oy Kauniaisten Kirkkomäki	Suomi	39	39	39
Coop Trading A/S	Tanska	25	25	25
Finnfrost Oy	Suomi	50	50	
Keskuskorttelin Huolto Oy	Suomi	32	32	32
S-Pankki Oy	Suomi	38	38	38
S-Asiakaspalvelu Oy	Suomi	38	38	
FIM Pääomarahastot	Suomi	38	19	
FIM Kiinteistö Oy	Suomi	30	15	
FIM varainhoito Oy	Suomi	38	19	
FIM Vaikuttavuussijoitukset	Suomi	38	19	
Osakkuusyritykset yhteensä 10 kpl				
Osakkuusyritykset yhteensä 10 kpl				

31. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei tilikauden jälkeisiä tapahtumia.

SOK-yhtymän tunnusluvut 2015-2019

SOK-yhtymän jatkuvat toiminnot	IFRS 2019	IFRS 2018	IFRS 2017	IFRS 2016	IFRS 2015
Liikevaihto, milj.€	**7 496,6**	**7 303,5**	**7 063,6**	7 074,0	7 038,4
Liikevoitto, milj.€	**102,2**	**60,7**	**5,9**	27,0	11,1
%:a liikevaihdosta	**1,4**	**0,8**	**0,1**	0,4	0,2
Tulos ennen veroja, milj.€	**67,2**	**55,4**	**5,0**	22,8	9,4
%:a liikevaihdosta	**0,9**	**0,8**	**0,1**	0,3	0,1
SOK-yhtymä *)					
Oman pääoman tuotto-%	**9,9**	**7,5**	**0,3**	1,8	0,1
Sijoitetun pääoman tuotto-%	**8,0**	**7,9**	**1,7**	3,5	2,5
Omavaraisuusaste, %	**24,0**	**38,4**	**36,5**	37,0	37,0
Gearing, %	**146,6**	**-0,1**	**11,8**	5,7	-12,9
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna	**5 974**	**5 474**	**5 411**	5 849	7 778
Korottomat velat, milj.€	**933,4**	**874,6**	**877,8**	873,2	847,3

* Tunnusluvut sisältävät sekä lopetetut että jatkuvat toiminnot

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto-% = $\frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen - verot}}{\text{oma pääoma keskimäärin}}$ x 100 %

Sijoitetun pääoman tuotto-% = $\frac{\text{tulos ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma - korottomat velat - varaukset, keskim.}}$ x 100 %

Omavaraisuusaste, % = $\frac{\text{oma pääoma yhteensä}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot}}$

Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen = Tytäryhtiöosakkeiden ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot

Gearing, % = $\frac{\text{korolliset velat - rahavarat}}{\text{oma pääoma yhteensä}}$

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä sekä lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS

SOK:n tuloslaskelma, FAS

Milj. €	Liitetieto	**1.1. - 31.12.2019**		1.1. - 31.12.2018	
Liikevaihto			**6 624,9**		6 462,3
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)		**32,6**		2,8
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	(2)	**5 990,7**		5 845,0	
Ulkopuoliset palvelut		**299,6**	**6 290,3**	298,0	6 143,0
Henkilöstökulut	(3)				
Palkat ja palkkiot		**99,7**		90,9	
Henkilösivukulut		**21,6**	**121,3**	20,3	111,2
Poistot ja arvonalentumiset	(4)		**11,4**		12,1
Liiketoiminnan muut kulut					
Toimitilavuokrat		**24,2**		23,3	
Muut kulut	(5)	**161,6**	**185,8**	151,9	175,2
Liikeylijäämä			**48,7**		23,7
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(8)		**14,5**		-3,0
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			**63,2**		20,7
Tilinpäätössiirrot (+/-)	(10)		**-12,4**		-25,0
Tuloverot (+/-)	(11)		**0,0**		0,0
Tilikauden yli/alijäämä			**50,8**		-4,3

SOK:n tase, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Liitetieto	**31.12.2019**		31.12.2018	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	(12)	**85,3**		71,1	
Aineelliset hyödykkeet	(13)	**2,7**		3,2	
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(14)	**343,7**		404,8	
Muut sijoitukset	(14)	**427,8**	**859,5**	440,6	919,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	(15)	**162,5**		124,5	
Pitkäaikaiset saamiset	(16)	**1,6**		1,7	
Lyhytaikaiset saamiset	(17)	**506,2**		535,9	
Rahat ja pankkisaamiset		**172,7**	**843,0**	144,2	806,3
			1 702,5		1 726,0

VASTATTAVAA Milj.€	Liitetieto	**31.12.2019**		31.12.2018	
OMA PÄÄOMA	(18)				
Osuuspääoma		**172,0**		172,0	
Lisäosuuspääoma		**0,0**		0,0	
Käyvän arvon rahasto		**-0,2**		0,2	
Vararahasto		**18,5**		18,5	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		**29,4**		21,5	
Hallintoneuvoston käyttörahasto		**0,1**		0,0	
Edellisten tilikausien ylijäämä		**525,6**		557,5	
Tilikauden ylijäämä		**50,8**	**796,1**	-4,3	765,5
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	(19)		5,4		6,0
PAKOLLISET VARAUKSET	(20)		6,6		6,7
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma	(21)	0,4		0,3	
Lyhytaikainen vieras pääoma	(22)	894,0	**894,4**	947,6	947,9
			1 702,5		1 726,0

SOK:n rahoituslaskelma, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Viite	**1.1.-31.12.2019**	1.1.-31.12.2018
LIIKETOIMINTA			
Liikeylijäämä		**48,7**	23,7
Oikaisut liikeylijäämään	(1)	**10,3**	11,3
Käyttöpääoman muutos	(2)	**26,4**	21,3
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		**85,4**	56,3
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		**-2,9**	-1,7
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		**11,8**	4,2
Maksetut tuloverot		**0,0**	0,0
Liiketoiminnan rahavirta		**94,3**	58,8
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		**-25,4**	-21,5
Investoinnit osakkeisiin		**57,9**	-33,5
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		**0,8**	2,8
Myönnetyt lainat		**13,2**	-57,6
Lainasaamisten takaisinmaksu			106,5
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot		**11,2**	1,7
Investointien rahavirta		**57,7**	-1,6
RAHOITUS			
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		**-82,9**	25,2
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		**5,3**	5,7
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman lisäys			0,0
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		**-27,5**	-16,6
Muu oman pääoman vähennys		**7,4**	5,1
Maksetut konserniavustukset		**-25,7**	-25,9
Rahoituksen rahavirta		**-123,5**	-6,4
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		**28,5**	50,7
Rahavarat tilikauden alussa		**144,2**	93,4
Rahavarat tilikauden lopussa		**172,7**	144,2
Oikaisut liikeylijäämään	(1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		**-1,0**	-0,6
Poistot ja arvonalentumiset		**11,4**	12,1
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		**-0,1**	-0,2
		10,3	11,3
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Liikesaamisten muutos		**11,8**	31,5
Vaihto-omaisuuden muutos		**-37,9**	25,2
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		**52,5**	-35,4
		26,4	21,3

Rahavarat ja rahavarojen muutos eroaa taseesta ja taseesta lasketusta rahavarojen muutoksesta siten, että rahavirtalaskelman rahavarojen muutoksesta on eliminoitu rahoitusarvopapereiden käypään arvoon arvostamisesta johtuvat arvostusvoitot ja -tappiot.

SOK:N tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) tilinpäätös on laadittu Suomen tilinpäätöksen laadintaa säätelevän lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Ulkomaan rahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa, mutta lukuun ottamatta käyttötavarakaupan ostojen suojauksia niihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa. Kirjanpidossa muut kuin suojauslaskentaan sisältyvät johdannaiset on arvostettu käypään arvoon ja arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muiden johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot kirjataan rahoitustuottoihin ja tappiot rahoituskuluihin.

Suojauslaskentaa sovelletaan osaan tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennassa olevien suojausinstrumenttien valuuttakurssien muutoksesta johtuvasta arvonmuutoksesta kirjataan tehokas osuus kokonaisuudessaan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan ostoihin.

Konsernipankkitilijärjestelmä

SOK:n konsernitilijärjestelmiin liitettyjen tytäryhtiöiden tilien varat esitetään SOK:lla rahoina ja pankkisaamisina sekä lyhytaikaisina saamisina saman konsernin yrityksiltä tai lyhytaikaisina velkoina saman konsernin yrityksille.

Liikevaihto ja myynnin tuloutusperiaate

Myynti tuloutetaan luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty muun muassa myönnetyt alennukset, arvonlisävero ja myynnin kurssierot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan pysyvien vastaavien myyntituotot, liiketoiminnan luovutustuotot sekä muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät liiketoiminnasta syntyneet yleensä säännölliset tuotot.

Leasingmaksut

Toimitilojen leasingmaksut esitetään tuloslaskelmassa toimitilavuokrissa ja muut leasingmaksut muina liiketoiminnan muina kuluina.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu tai joiden toteutumista pidetään todennäköisenä, on kirjattu kuluksi luonteensa mukaisesti asianomaiseen kuluerään. Taseessa kyseiset kuluvaraukset on esitetty pakollisina varauksina tai siirtovelkoina, mikäli niiden täsmällinen määrä sekä toteutumisajankohta tiedetään.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut.

SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset on esitetty liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Pysyvät vastaavat on taseessa arvostettu hankinnasta aiheutuneiden välittömien menojen mukaiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistona käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta. Poistot on laskettu kohteen käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Poistoajat perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin. Pysyvien vastaavien tasearvoihin ei sisälly arvonkorotuksia.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:	Vuosia
Rakennukset	20-35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5-15
Koneet ja kalusto	3-10
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3-5
Muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet EVL:n sallimissa rajoissa	

Poistoeron muutos esitetään tuloslaskelmassa kohdassa tilinpäätössiirrot. Kertynyt poistoero esitetään taseessa kohdassa tilinpäätössiirtojen kertymä.

Pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvat osakkeet ja osuudet arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon, mikäli käypä arvo on luotettavasti määriteltävissä.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihinnan menetelmän mukaisesti hankinnasta aiheutuneisiin välittömiin menoihin tai sitä alempaan jälleenhankintahintaan tai todennäköiseen myyntihintaan.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusinstrumentit on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti. Rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä sovelletaan selvityspäivän mukaista käytäntöä.

Rahoitusvarat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti myöhemmin arvostettaviksi. Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen myöhemmin arvostettavaksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin luokitellaan johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa sekä osakkeet ja osuudet. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon arvostettavien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon arvostettava rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenon erotus. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Johdannaissopimusten käyvän arvon muutokset on suojauslaskentaa lukuun ottamatta kirjattu tulosvaikutteisesti. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaissopimusten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muiden käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot on kirjattu rahoitustuottoihin ja tappiot rahoituskuluihin.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen ja myyntituottojen keräämiseksi. Lisäksi kyseisten sopimusten rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos luokittelun muutoksena yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen. Tilinpäätöksessä ei ollut käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavia rahoitusvaroja.

Jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja joiden rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavien rahoitusvarojen transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sopimukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Kaikki rahoitusvelat lukuun ottamatta johdannaisvelkoja luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen arvostettaviksi. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat erät merkitään taseeseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen tekohetken käypä arvo vastaa nimellisarvoa. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Valuuttatermiinien käyvät arvot määritellään arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Suojauslaskenta

SOK soveltaa IFRS:n mukaista suojauslaskentaa osaan tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus.

SOK:lla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaissopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta niihin ei sovelleta IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa.

Milj.€	**2019**	2018
1. Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	**1,0**	2,2
Muut liiketoiminnan muut tuotot	**31,6**	0,6
Yhteensä	**32,6**	2,8
2. Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	**6028,0**	5819,7
Varastojen muutos (+/-)	**-37,3**	25,4
Yhteensä	**5990,7**	5845,0
3. Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	**99,7**	90,9
Eläkekulut	**18,5**	16,9
Muut henkilösivukulut	**3,2**	3,4
Yhteensä	**121,3**	111,2
Henkilöstömäärä keskimäärin	**1748**	1484
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.		
Maksetut palkat ja palkkiot:		
Pääjohtaja sekä hallituksen jäsenet	**1,4**	1,2
Hallintoneuvoston jäsenet	**0,2**	0,2
Johdon eläkesitoumukset:		
SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60–63 vuotta.		
4. Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	**11,4**	12,0
Arvonalentumiset	**0,0**	0,1
Yhteensä	**11,4**	12,1
Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.		
5. Liiketoiminnan muut kulut		
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	**3,7**	3,7
Kiinteistö, kalusto- ja tarvikekulut	**137,5**	127,6
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut	**20,5**	20,5
Yhteensä	**161,6**	151,9
Toimitilavuokrat on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.		

Milj.€	**2019**	2018
6. Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastuspalkkiot	**0,2**	0,2
Veroneuvonta	**0,0**	0,0
Muut palkkiot	**0,2**	0,4
Yhteensä	**0,4**	0,6
7. Pakollisten varausten lisäykset (-) tai vähennykset (+)		
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat lisäykset		
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat vähennykset	**0,1**	0,1
Muut pakolliset varaukset vähennykset		0,1
Yhteensä	**0,1**	0,2
8. Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot muilta ja osuuspääoman korot	**11,2**	1,7
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	**11,2**	1,7
Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	**3,7**	4,3
Muilta	**1,0**	1,2
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	**1,6**	-1,2
Muilta	**0,9**	1,5
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	**7,1**	5,9
Arvonalentumisen vähennys ja lisäys pysyvien vastaavien sijoituksista	**-3,4**	-9,4
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	**0,1**	0,1
Muille	**0,4**	1,2
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	**0,5**	1,3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	**14,5**	-3,0
9. Tilinpäätössiirrot		
Poistoerojen lisäys(-) / vähennys(+)	**-0,5**	-0,7
Konserniavustus	**12,9**	25,7
Yhteensä	**12,4**	25,0

Milj.€	2019	2018
10. Tuloverot		
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	**0,0**	0,0
Tuloverot edellisiltä tilikausilta (+/-)	**0,0**	0,0
Yhteensä	**0,0**	0,0
Taseeseen kirjaamattomat laskennalliset saamiset (+) / -velat (-)	**0,3**	0,3

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

11. Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	**67,1**	63,5
Lisäykset	**0,5**	0,4
Vähennykset	**-0,9**	-3,6
Siirrot erien välillä	**11,1**	6,8
Hankintameno 31.12.	**77,8**	67,1
Kertyneet poistot 1.1.	**53,9**	47,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**-0,6**	-3,6
Tilikauden poistot	**8,5**	9,7
Arvonalennukset		
Kertyneet poistot 31.12.	**61,8**	53,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	**16,1**	13,3
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	**16,2**	16,6
Lisäykset	**0,2**	0,3
Vähennykset	**-1,2**	-0,7
Hankintameno 31.12.	**15,2**	16,2
Kertyneet poistot 1.1.	**10,4**	9,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**-1,2**	-0,2
Tilikauden poistot	**2,1**	1,5
Kertyneet poistot 31.12.	**11,2**	10,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	**4,0**	5,9

Milj.€	2019	2018
Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	**52,0**	38,4
Lisäykset	**24,3**	20,5
Siirrot erien välillä	**-11,1**	-6,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	**65,2**	52,0
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	**85,3**	71,1

12.Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	**0,7**	0,7
Lisäykset	**0,0**	0,0
Vähennykset	**-0,1**	0,0
Hankintameno 31.12.	**0,7**	0,7
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**0,1**	0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**0,0**	0,0
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**0,1**	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,6**	0,6
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	**1,5**	1,5
Hankintameno 31.12.	**1,5**	1,5
Kertyneet poistot 1.1.	**1,4**	1,4
Tilikauden poistot	**0,0**	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	**1,4**	1,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,1**	0,1
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	**7,5**	7,4
Lisäykset	**0,4**	0,4
Vähennykset	**-0,2**	-0,3
Hankintameno 31.12.	**7,7**	7,5
Kertyneet poistot 1.1.	**5,7**	5,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**-0,2**	-0,1
Tilikauden poistot	**0,8**	0,8
Kertyneet poistot 31.12.	**6,3**	5,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	**1,5**	1,9

Milj.€	**2019**	2018
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	**0,6**	0,6
Lisäykset	**0,0**	0,0
Hankintameno 31.12.	**0,6**	0,6
Kertyneet poistot 1.1.	**0,0**	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	**0,0**	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,6**	0,6
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	**2,7**	3,2
13. Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	**431,7**	412,4
Lisäykset	**0,0**	23,9
Vähennykset	**-73,5**	-9,9
Siirrot erien välillä		5,3
Hankintameno 31.12.	**358,2**	431,7
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**26,8**	20,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalennukset	**-15,7**	-2,5
Arvonalennukset	**3,4**	9,4
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**14,5**	26,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	**343,7**	404,8
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä	**343,7**	404,8
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	**272,0**	296,7
Lisäykset	**123,6**	73,7
Vähennykset	**-136,8**	-98,5
Määrä 31.12.	**258,8**	272,0
Osuudet omistusyhteysyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	**135,4**	125,7
Lisäykset		15,0
siirrot erien välillä		-5,3
Hankintameno 31.12.	**135,4**	135,4

Milj.€	**2019**	2018
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**0,1**	0,1
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**0,1**	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	**135,3**	135,3
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä		
Määrä 1.1.	**20,0**	20,0
Määrä 31.12.	**20,0**	20,0
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä yhteensä	**20,0**	20,0
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	**1,5**	1,4
Lisäykset	**0,1**	0,1
Vähennykset	**-0,2**	
Hankintameno 31.12.	**1,4**	1,5
Käypään arvoon arvostus	**1,7**	1,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	**3,1**	2,7
Pääomalainasaamiset muilta		
Määrä 1.1.	**0,6**	0,6
Määrä 31.12.	**0,6**	0,6
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**0,0**	0,0
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**0,0**	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,6**	0,6
Muut saamiset muilta		
Määrä 1.1.	**10,0**	40,2
Lisäykset		10,1
Vähennykset		-40,2
Määrä 31.12.	**10,0**	10,0
Sijoitukset yhteensä	**771,5**	845,4
14. Vaihto-omaisuus		
Tavarat	**160,3**	123,0
Muu vaihto-omaisuus	**0,0**	0,0
Ennakkomaksut	**2,2**	1,5
Yhteensä	**162,5**	124,5

Milj.€	2019	2018
15. Pitkäaikaiset saamiset		
Muut pitkäailkaiset saamiset	**1,6**	1,7
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	**1,6**	1,7
16. Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	**467,8**	475,5
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	**9,1**	7,6
Lainasaamiset	**0,0**	5,3
Muut saamiset	**5,6**	13,4
Siirtosaamiset	**3,3**	4,4
Yhteensä	**17,9**	30,7
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä		
Myyntisaamiset	**0,9**	1,2
Siirtosaamiset	**0,1**	0,1
Yhteensä	**0,9**	1,3
Muut saamiset	**0,3**	0,2
Siirtosaamiset	**19,3**	28,3
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	**506,2**	535,9
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Rahoituserät	**0,9**	5,7
Muut	**21,6**	27,0
Siirtosaamiset yhteensä	**22,6**	32,7
17. Rahoitusarvopaperit		
Muut osakkeet ja osuudet	**5,0**	
Muut arvopaperit muilta		
Muut rahoitusarvopaperit	**29,0**	
Yhteensä	**34,0**	

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Milj.€	2019	2018
18. Oma pääoma		
Osuuspääoma 1.1.	**172,0**	172,0
Vähennys	**0,0**	0,0
Osuuspääoma 31.12.	**172,0**	172,0

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

31.12.2018 osuuskauppojen lukumäärä oli 26, osuuksien lukumäärän ollessa 361 587.

31.12.2017 osuuskauppoja oli 27 kpl ja osuuksia 353 405

Lisäosuuspääoma 1.1.	**0,0**	12,8
Vähennykset	**0,0**	-12,8
Lisäosuuspääoma 31.12.	**0,0**	0,0

Kesäkuussa 2016 lunastettiin kaikki lisäosuudet niiden nimellisarvostaan 12.750.000,00 eurosta.

Lisäosuudet on mitätöity. Lisäosuuksille maksettiin lunastushetkeen kertynyt ja SOK:n sääntöjen sallima korko.

Lisäosuudet lunastettiin vapaalla omalla pääomalla.

Lisäosuuspääoman alentamista koskevan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päätöksen mukaisesti lisäosuuspääoma (12.750.000 euroa) tullaan siirtämään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon 1.1.2018.

Käyvän arvon rahasto 1.1.	**0,2**	0,3
Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten		
Arvonmuutokset tilikauden aikana	**-0,2**	0,2
Omasta pääomasta pois kirjattu ja tuloslaskelmassa esitetty määrä	**-0,2**	0,6
Myytävissä olevien rahoitusvarojen		
Laskentaperiaatteen muutoksesta aiheutunut siirto kertyneisiin voittovaroihin	**0,0**	-0,9
Käyvän arvon rahasto 31.12. [1)]	**-0,2**	0,2

[1)] SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan ainoastaan liitetietona, jos erä on olennainen.

Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten arvostukset on tehty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen. Muiden kuin euromääräisten kassavirtojen osalta saatu diskonttoarvo on muunnettu euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamia valuuttakursseja.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy osakkeita, joiden käypä arvo ei ole määriteltävissä.

Milj.€	2019	2018
Vararahasto 1.1.	**18,5**	18,5
Vararahasto 31.12.	**18,5**	18,5
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	**21,5**	4,4
Lisäys	**7,9**	17,1
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	**29,4**	21,5
Hallintoneuvoston käyttörahasto 1.1.	**0,0**	0,0
Lisäys	**0,1**	0,1
Vähennys	**0,0**	0,0
Hallintoneuvoston käyttörahasto 31.12.	**0,1**	0,0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	**553,2**	573,2
Siirto hallintoneuvoston käyttörahastoon	**-0,1**	-0,1
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman korko	**-27,5**	-16,6
IFRS 9:n käyttöönottoon liittyen osakkeiden ja osuuksien kertyneen arvostuksen siirto käyvän arvon rahastosta voittovaroihin		0,9
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	**525,6**	557,5
Tilikauden alijäämä	**50,8**	-4,3
Oma pääoma yhteensä	**796,1**	765,5
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	**29,4**	21,5
Edellisten tilikausien ylijäämä	**525,6**	557,5
Tilikauden alijäämä	**50,8**	-4,3
Yhteensä	**605,8**	574,7
19. Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero		
Aineettomat oikeudet	**3,1**	3,4
Muut pitkävaikutteiset menot	**3,4**	3,7
Rakennukset ja rakennelmat	**-0,2**	-0,2
Rakennusten tekniset laitteet	**0,0**	0,0
Koneet ja kalustot	**-0,9**	-0,8
Yhteensä	**5,4**	6,0
20. Pakolliset varaukset		
Vajaakäytössä olevat tilat	**6,5**	6,6
Muut pakolliset varaukset	**0,1**	0,1
Yhteensä	**6,6**	6,7

Milj.€	2019	2018
21. Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut pitkäaikaiset velat	**0,4**	0,3
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	**0,4**	0,3
22. Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	**12,9**	7,5
Ostovelat	**617,8**	570,5
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	**8,0**	8,8
Muut lyhytaikaiset velat	**139,0**	218,5
Siirtovelat	**14,3**	15,2
Yhteensä	**161,3**	242,6
Velat omistusyhteysyrityksille		
Ostovelat	**0,3**	5,8
Yhteensä	**0,3**	5,8
Muut lyhytaikaiset velat	**23,4**	43,8
Siirtovelat	**78,3**	77,4
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	**894,0**	947,6
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	**33,8**	33,4
Rahoituserät	**0,5**	2,9
Muut	**58,3**	56,2
Siirtovelat yhteensä	**92,6**	92,6
23. Lähipiiritapahtumat		
Lähipiirin olennaiset liiketapahtumat tilikautena		
Tavaroiden myynti	**74,1**	68,2
Palvelutuotot	**42,8**	40,3
Toimitilavuokrat	**30,5**	31,0
Yhteensä	**147,4**	139,5
Tavaraostot	**258,2**	245,7
Palveluiden ostot	**238,9**	245,1
Yhteensä	**497,1**	490,8

Milj.€	**2019**	2018

VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

24. Vastuusitoumukset

Annetut pantit ja vastuusitoumukset

Muut annetut vakuudet		
Pantit	**0,1**	0,1
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	**0,1**	0,1
Saman konsernin yritysten puolesta annetut vakuudet		
Pantit	**0,0**	0,0
Takaukset	**109,9**	125,4
Yhteensä	**109,9**	125,4
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten velasta	**145,4**	120,1
Yhteensä	**145,4**	120,1
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Pantit yhteisyritysten vastuista	**0,5**	0,0
Pantit omistusyhteysyritysten vastuista	**0,0**	0,0
Takaukset yhteisyritysten vastuista	**20,7**	25,8
Yhteensä	**21,1**	25,8
Muut vastuut		
Remburssivastuut	**0,1**	0,2
Yhteensä	**0,1**	0,2
Leasingvastuut:		
Seuraavana vuonna maksettavat	**10,9**	12,1
Yli vuoden kuluttua maksettavat	**66,1**	71,7
Yhteensä	**77,0**	83,9
Ei peruutettavista olevista edelleen vuokratuista kohteista vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:		
Seuraavana vuonna maksettavat	**4,0**	4,0
Yli vuoden kuluttua maksettavat	**12,1**	15,9
Yhteensä	**16,1**	19,9

Muut taloudelliset vastuut:
Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 0,6 miljoonaa euroa (0,8 miljoonaa euroa 31.12.2018).

Muut vastuusitoumukset:
Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista.

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti SOK:n vastuu S-Voima Oy:n kustannuksista sisältäen myös lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot määräytyy markkinasähkön osalta osakkaan käyttämän energian mukaan, tuulivoiman ja ydinvoiman (ydinvoiman jatkorahoittamisesta on luovuttu 2012) osalta osakkaan omistamien osakesarjojen ja aurinkosähkön osalta osakkaan hallitsemille kiinteistöille rakennettujen aurinkovoimaloiden perusteella.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomanehtoista rahoitusta. SOK:n 31.12.2019 mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2018).

Riskienhallinta ja johdannaissopimukset:
Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat Talous- ja rahoituspolitiikka sekä riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän rahoitusriskien hallinnasta.

SOK-yhtymän tavoite on alentaa tai poistaa markkinakorkojen muutoksen negatiivinen vaikutus yhtymän kassavirtoihin, tulokseen ja taseeseen, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden. Korkoriskiä seurataan SOK-yhtymän tasolla, ainoastaan konsernin ulkoisten erien osalta.

Valuuttariski tarkoittaa valuuttakurssien muutosten aiheuttamaa epävarmuutta SOK:n kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Valuuttariskin suuruutta tarkastellaan valuutoittain. Tavoitteena on minimoida avoimen position valuuttariskistä aiheutuva epävarmuus, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden. SOK-yhtymän valuuttariskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin valuuttariskiä. ALM-position riski valuuttakurssin muuttuessa kymmenellä prosentilla ei saa ylittää kahta miljoonaa euroa.

Johdannaisia käytetään ainoastaan suojaustarkoituksessa. SOK soveltaa suojauslaskentaa erittäin todennäköisiä tulevia ostoja suojaaviin johdannaisiin. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennan tarkoitus on suojautua valuuttamääräisten ostojen valuuttariskiltä. Suojauksen tehokas osuus kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Avoin johdannaispositio	**Kohde-etuuden arvot 2019**	Kohde-etuuden arvot 2018
Valuuttatermiinit, suojauslaskennassa	**40,3**	23,9
Valuuttatermiinit, ei-suojauslaskennassa	**34,4**	19,6
Sähköjohdannaiset	**0,0**	4,2
Yhteensä	**74,8**	47,7

	Käypä arvo 2019	Käypä arvo 2018
Valuuttatermiinit, suojauslaskennassa	**0,1**	0,4
Valuuttatermiinit, ei-suojauslaskennassa	**-0,1**	0,2
Sähköjohdannaiset	**0,0**	0,0
Yhteensä	**0,0**	0,5

Kaikki johdannaissopimukset erääntyvät vuoden 2019 aikana.

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä

	€
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	29 413 500,00
Tuloslaskelman osoittama ylijäämä	50 813 014,55
Edellisten tilikausien ylijäämä	525 600 154,39
Yhteensä	605 826 668,94

Hallitus ehdottaa, että jakokelpoinen ylijäämä 605 826 668,94 euroa käytetään seuraavasti:

- jaetaan osuusmaksun korkona tilikauden alkuun mennessä osuuskauppojen suorittamille osuusmaksuille	30 209 422,01
- siirretään hallintoneuvoston käyttörahastoon	45 000,00

SOK:n omat pääomat tulevat olemaan, jos osuuskunnan kokous hyväksyy yllä olevan ehdotuksen

Osuuspääoma	172 001 000,00
Käyvän arvon rahasto	-220 700,37
Vararahasto	18 473 154,85
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	29 413 500,00
Hallintoneuvoston käyttörahasto	97 634,97
Edellisten tilikausien ylijäämä	546 158 746,93
Yhteensä	765 923 336,38

Helsingissä 6. päivänä helmikuuta 2020

Taavi Heikkilä

Kim Biskop

Nermin Hairedin

Rita Järventie-Thesleff

Juha Kivelä

Hannu Krook

Veli-Matti Liimatainen

Kimmo Simberg

Olli Vormisto

Tilintarkastuskertomus

Suomen Osuuskauppojen
Keskuskunnan jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (y-tunnus 0116323-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2019. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme me esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia emo-osuuskunnasta ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emo-osuuskunnan ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emo-osuuskunta tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emo-osuuskunnan tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

– Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emo-osuuskunnan tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emo-osuuskunta tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

– Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

– Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 20. maaliskuuta 2020

KPMG OY AB

Jukka Rajala
KHT